

Täysistunto

Tiistai 18.2.2025 klo 14.01—19.24

5. Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tulevaisuusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Pääministeri Petteri Orpon esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.23 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on vahvasti sitoutunut vuonna 2015 hyväksytyyn YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n ja sen tavoitteiden toimeenpanoon. Kaiken keskiössä on talouden, ihmisten sekä ympäristön hyvinvointi.

Valtioneuvoston selonteko Agenda 2030:n toimeenpanosta kokoaa yhteen hallitusohjelmassa sekä muissa keskeisissä selonteoissa ja strategioissa esitetyt toimet kestävän kehityksen edistämiseksi niin kansallisesti kuin osana Suomen kansainvälistä yhteistyötä.

Suomen pitkäjänteinen työ on tuottanut hedelmää. Olemme saavuttaneet hieman yli 86 prosenttia asetetuista 17:stä kestävän kehityksen tavoitteesta. Suomi on jo pitkään ollut kestävän kehityksen edelläkävijä, ja viime vuonna sijoituimme jälleen maailman ykköseksi kansainvälisessä vertailussa, joka mittaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa eri maissa. Me olemme hoitaneet oman tonttimme.

Vi kan också vara stolta över Finlands kommission för hållbar utveckling, som varit verksam i över 30 år. Kommissionen engagerar de viktigaste aktörerna i hela det finländska samhället och har tack vare det fått mycket positiv uppmärksamhet ute i världen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Samaan aikaan on totta, että maailmanlaajuisesti tarkastellen työtä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi täytyy jatkaa. Geopoliittisesti turbulentit ajat sekä kriisit talouden ja terveyden saralla ovat hidastaneet kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamista. Tähän täytyy suhtautua vakavasti, mutta sen ei pidä lamaannuttaa.

Tavoitteiden saavuttamiseen liittyviin haasteisiin on nimittäin olemassa selkeä ratkaisu: hyvinvoiva talous. Vain jos talous on kestävällä pohjalla, voimme pitää huolta ihmisistä ja ympäristöstä. Hyvinvoiva talous on yhtä kuin hyvinvoivat ihmiset. Vahva talous luo turvaa. Työpaikat, yrittäjyys ja investoinnit luovat vakautta sekä ennakoitavuutta yhteiskuntaan. Se ei ole itsestäänselvää, siitä on pidettävä jatkuvasti huolta. Kun hoidamme taloutta järkevästi ja vastuullisesti tänään, meillä on tulevaisuudessa paremmat edellytykset vahvistaa Suomen asemaa menestyvänä, kilpailukykyisenä ja oikeudenmukaisena ja kestävä-yhteiskuntana.

Tällä hetkellä yhteiskuntamme ei valitettavasti ole taloudellisesti kestävällä pohjalla. Tämän vuoksi olemme joutuneet tekemään kipeitä ja vaikeita päätöksiä. Tämä on kuitenkin oikea tie kohti vahvempaa tulevaisuutta ja talouden pitkän aikavälin kestävyttä. Meidän on kavennettava julkisen talouden alijäämää ja vahvistettava työllisyyttä ja taloudellista toimeliaisuutta.

Käynnissä oleva energiamurros tarjoaa Suomelle mahdollisuuksia tuottaa uutta liiketoimintaa, investointeja ja vientiä ja ratkaista maailman ympäristöongelmia. Risto Murron johtama Kasvuriihi-hanke tuottaa osallistavalla tavalla uusia ajatuksia taloutemme vahvistamiseksi ja uudistamiseksi.

Me olemme monella alalla edelläkävijöitä, ja meidän yrityksemme ovat tunnettuja vastuullisuudestaan. Meidän innovaatioiden kaupallistaminen globaaleille markkinoille ei ainoastaan vahvista Suomen taloutta vaan myös auttaa muita maita saavuttamaan kestävä kehityksen tavoitteet. Tässä yhtälössä kaikki voittavat.

Ärade talman! Att genomföra målen för hållbar utveckling angår oss alla. Det är klart att en så omfattande omställning som genomsyrar hela samhället inte går att göra helt lätt i det här världsläget.

Pidän tärkeänä Agenda 2030:n keskeistä periaatetta siitä, ettei ketään jätetä kehityksestä jälkeen. Suomi on sitoutunut kestävä kehityksen tavoitteiden globaalin toimeenpanon vauhdittamiseen. Olemme avoin, olemme pitkäjänteinen ja olemme luotettava kumppani, joka käy aitoa vuoropuhelua kehittyville maille tärkeistä asioista. Edistämme keskustelua valtioiden, yritys-elämän, kansalaisjärjestöjen ja yksityisten rahoittajien kesken. Lisäksi vaalimme sukupolvien välistä dialogia ja nuorten osallistumismahdollisuuksia.

Hallitus on vakaasti sitoutunut yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseen yhteiskunnassa. Hallituksen tasa-arvo-ohjelma hyväksyttiin 6. helmikuuta, ja se sisältää kaikkiaan 50 tasa-arvoa vahvistavaa toimenpidettä koulutukseen, työelämään, osallisuuteen ja päätöksentekoon, väkivallan ehkäisyyn sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen ovat myös keskeinen osa Suomen kansainvälistä yhteistyötä. Olemme aktiivisia toimijoita sukupuolten tasa-arvoa edistävässä YK:n kampanjassa. Kansallisesti saimme viime vuoden lopulla maaliin lakimuutoksen, joka kieltää tyttöjen sukuelinten silpomisen entistä selkeämmin. Lisäksi tavoitteemme on torjua kunniaan liittyvää väkivaltaa entistä tehokkaammin ottaen paremmin huomioon myös väkivallan kohteeksi joutuneet pojat ja miehet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Arvoisa puhemies! Demokratian, oikeusvaltion ja sisäisen turvallisuuden osalta Suomella menee kansainvälisesti vertaillen hyvin, mutta tyytyväisyyteen ei pidä tuudittautua. Meidän on jatkuvasti varmistettava, että näitä arvokkaita asioita vaarantavia kehityskulkuja ehkäistään aktiivisesti. Hallitus pyrkiikin luomaan kaikille edellytyksiä, jotka tukevat yhdenvertaisuutta, osallistumista ja hyvinvointia ja vahvistavat luottamusta.

Meitä kaikkia yhdistää huoli nuoremme hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta. Oppimistulokset ovat laskussa ja mielenterveyden haasteet kasvussa. Tämän vuoksi hallitus panostaa peruskouluun vahvasti ja vie maaliin terapiatakuun. Keskeistä on lisäksi vahvistaa nuorten tulevaisuudenuskoa ja luottamusta instituutioihin.

Me tunnistamme myös kulttuurialan vahvan panostuksen kestävyystyöhön. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta hallitus sitoutuu toimeenpanemaan parlamentaarisen tki-työryhmän ehdotukset siitä, miten Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus nostetaan neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Nämä mainitut toimet kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi ovat esimerkkejä hallituksen työstä. Selonteossa on runsaasti lisää sekä kansallisia että kansainvälisiä toimia, ja hallituksen työ myös täydentyy vastatessamme toimintaympäristön muutoksiin. Poliittikkatoimia valmisteltaessa huomioimme kestävän kehityksen tavoitteiden tiiviin yhteyden toisiinsa.

Lopuksi muutama sana selonteon valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta.

Selonteon laadinnasta on vastannut valtioneuvoston kanslia yhdessä kaikki ministeriöt kattavan valtionhallinnon kestävän kehityksen koordinaatioverkoston kanssa. Kukin ministeriö myös vastaa vastuullaan olevien, selontekoon kirjattujen poliittikkatoimien valmistelusta ja toimeenpanosta. Valtioneuvoston kanslia tukee vastuuministeriöiden työtä parhaansa mukaan.

Selonteon toimeenpanolle ei luoda erillistä seurantajärjestelmää, vaan ministeriöt raportoivat kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta työssään osana hallituksen vuosikertomusta. Tämä tarjoaa mahdollisuuden säännölliseen vuoropuheluun Suomen kestävän kehityksen työstä eduskunnan kanssa. Hallitus pitää tätä vuoropuhelua tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomessa ja koko Euroopassa vallitsee perusteltu huoli maailman tilanteesta. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on jatkuvassa muutoksessa, ja viime päivinä se on tullut entistä kouriintuntuvammin esille. Tulevaisuus on juuri nyt epävarma ja haastava, mutta haluan painottaa, että me pärjäämme kyllä.

Vaikka kestävän kehityksen tavoitteiden kansainvälinen saavuttaminen on haasteellista, toivoa on aina ja päättäväisesti yhdessä tekemällä voimme onnistua. Suomessa voimme olla ylpeitä omasta toimeenpanostamme. Teemme työtä kestävän kehityksen eteen aina poliittikkajohdonmukaisesti, poikkihallinnollisesti ja pitkän kestävyystyön perinteemme mukaisesti laajassa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Suomi on luotettava ja ennakoitava yhteistyökumppani muille maille. Suomi kantaa oman vastuunsa osana kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

14.31 **Terhi Koulumies kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä salissa käsiteltiin YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelmaa edellisen kerran vuonna 2020, elimme erilaisessa maailmassa. Se maailma oli turvallisempi. Niitä haasteita, joiden kans-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

sa nyt elämme, ei ollut näköpiirissä. Onkin yhä tärkeämpää edistää elinympäristön säilymistä ja kehittymistä paremmaksi kaikkialla maailmassa. YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen Agenda 2030 -ohjelman mukaisesti on vaarantunut kansainvälisen yhteistyön ongelmien ja Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Suomi on kuitenkin saavuttanut tavoitteista jo 86 prosenttia. Ohjelma ohjaa Suomea kohti kestävämpää tulevaisuutta osana kansainvälistä yhteisöä. Se on kunnianhimoinen monessa suhteessa, mutta olemme hyvässä vauhdissa. Olemme itse asiassa kärkimaita tässä työssä yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Sillä linjalla kokoomus haluaa Suomen jatkavan.

Suomen intressissä on rauhan, vakauden, demokratian ja kehityksen tukeminen myös niillä alueilla, jotka eivät näy kotimme ikkunasta. Haluamme edistää myönteistä yhteiskuntakehitystä kaikkialla maailmassa, koska se lisää myös Euroopan ja Suomen turvallisuutta. Olemme YK:ssa avoin, luotettava ja pitkäjänteinen kumppani. Olemme valmiita keskustelemaan kehittyville maille tärkeistä asioista. Haluamme osaltamme lieventää länsimaiden ja kehittyvien maiden välisiä jännitteitä.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma on viitoittanut päätöksentekoa jo yhdeksän vuotta. Sipilän hallitus otti siinä ensimmäiset askeleet, ja sitä työtä ovat jatkaneet kaikki hallitukset sen jälkeen. Ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisiä haasteita ovat päästöt, jotka syntyvät fossiilienergian tuotannosta ja käytöstä. Kehityskohteita ovat myös kiertotalouden toiminta, koulutus sekä tutkimus- ja tuotekehitysmenojen alhainen osuus suhteessa bruttokansantuotteeseen. Hallitusohjelma tarjoaa ratkaisuja näihin haasteisiin. Haluamme Suomen nousevan puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Haluamme myös turvata talouden hyvän kehityksen ja muokata energiantuotantoa ympäristöystävällisemmäksi.

Arvoisa puhemies! Suomessa on saavutettu hyviä tuloksia tietyissä ohjelman tavoitteissa. Sosiaalisen koheesion eli yhteiskunnan eri väestöryhmien yhteenkuuluvuuden tunne tila on Suomessa erittäin hyvä. Tuloerot ovat meillä OECD-maiden vertailussa kohtuullisen pienet ja köyhyysaste matala. Orpon hallitus haluaa, että ihmiset tuntevat osallisuutta ja luottamusta toisiinsa. Se tekee kansakunnasta vahvan. Haluamme torjua syrjäytymistä. Jokainen ihminen on pidettävä mukana yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Hallituksen toimet työllisyyden vauhdittamiseksi tuovat suomalaisten elämään lisää hyvinvointia ja mahdollisuuksia.

Sosiaalisen kestävyden suurimpia haasteita Suomessa ovat terveydenhuoltoon liittyvät kysymykset. Esimerkiksi vältettävissä olevat sairaudet ja niihin liittyvä kuolleisuus ovat meillä korkeampia kuin muissa Pohjoismaissa. Meidän täytyy edistää terveisiin elintapoihin siirtymistä.

Talouden kestävyden osalta Suomen tilanne on monivivahteinen. Julkinen talous on kohdannut isoja haasteita, erityisesti alijäämän ja kasvavan velkaantumisasteen myötä. Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön määrän vähentyminen heikentävät julkisen talouden rahoitus pohjaa. Hyvinvointivaltio on uudistettava rahoituksellisesti kestäväälle pohjalle. Myös tuleville sukupolville täytyy turvata järkevät elämän edellytykset. Hallitus on tarttunut näihin haasteisiin ja tehnyt välttämättömiä sopeutustoimia julkiseen talouteen. Sopeuttamisen lisäksi on tehty panostuksia kasvun kannalta tärkeisiin kohteisiin, kuten perusopetukseen ja tki-toimintaan.

Arvoisa puhemies! Olemme kulkeneet pitkän matkan Agenda 2030 -ohjelman tavoitteiden toteuttamisessa. Voimme olla ylpeitä saavutuksistamme. Työ ei silti ole vielä ohi. Kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tävän kehityksen polulla ei ole oikopolkuja, mutta meillä on tahtoa ja kykyä kulkea eteenpäin tällä tiellä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.36 **Merja Rasinkangas ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma, joka pyrkii edistämään ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä kehitystä maailmanlaajuisesti vuoteen 2030 mennessä. Ohjelma sisältää 17 tavoitetta, jotka keskittyvät muun muassa köyhyyden poistamiseen, ilmastomuutoksen torjuntaan ja eriarvoisuuden vähentämiseen.

Rakas kotimaamme Suomi on ollut kestävän kehityksen edelläkävijä jo pitkään. Kansainvälisissä vertailuissa sijoitumme toistuvasti maailman kärkeen yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Monet terveyteen ja sosiaalisiin olosuhteisiin liittyvät tavoitteet saavuttimme jo 1960- ja 1970-luvuilla, ja myös vuodelle 2020 asetetut tavoitteet on maassamme pitkälti täytetty. Ennusteiden mukaan useat vuodelle 2030 asetetuistakin tavoitteista tullaan saavuttamaan.

Totta kai löytyy myös parannettavaa. Esimerkiksi terveydenhuolto on suurien haasteiden edessä, hoitojonot pitenevät, väestö ikääntyy ja alueellinen eriarvoisuus lisääntyy. Myös koulutuksen taso on viime vuosina heikentynyt, ja perusopetuksen oppimistulokset ovat laskussa. Näihin haasteisiin nykyinen hallitus onkin toimillaan vastannut, jotta kestävän kehityksen tavoitteet eivät jää pelkäksi tilastojen kaunisteluksi.

Arvoisa puhemies! Suomi on yhä maailman parhaita paikkoja asua. Toisin kuin Suomi, iso osa muusta maailmasta on tällä hetkellä jäljessä lähes kaikkien YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta. Monissa maissa köyhyys, eriarvoisuus, ympäristöongelmat ja ihmisoikeusloukkaukset ovat yhä aivan jokapäiväisiä haasteita.

Kansainvälisen kehitysyhteistyön osalta Suomi on panostanut köyhyyden vähentämiseen ja tukee useita kansalaisjärjestöjä, jotka työskentelevät kehitysmaissa. On kuitenkin tunnustettava, ettei julkisen sektorin kehitysapu yksin ratkaise ongelmia, vaan aito hyvinvointi syntyy vakaista yhteiskunnista ja terveestä markkinataloudesta. Nykyinen hallitus korostaa yksityisen sektorin roolia kehitysyhteistyössä, mikä on askel oikeaan suuntaan. Pelkän avun sijaan meidän tulee edistää kehittyvien maiden omavaraisuutta, teollistumista ja taloudellista kasvua, jotta ne eivät jää riippuvaisiksi ulkoa tulevasta tuesta.

Ruokaturvan tukeminen kehittyvissä maissa on tärkeää, ja Suomen panostukset pienviljelijöiden tukemiseen ja maatalouden kehittämiseen ovat perussuomalaisten mielestä sällään kannatettavia. Samalla on kuitenkin syytä kysyä, kuinka paljon suomalaisen veronmaksajan tulee osallistua muiden maiden maatalouden tukemiseen. Pidämmekin hyvänä päätöksenä sitä, että tällä vaalikaudella kehitysyhteistyöstä leikataan historiallisen paljon, yhteensä yli miljardi euroa. [Välihuuto vasemmistoliiton ryhmästä]

Perhepolitiikan osalta Suomi on tukenut merkittävästi terveystalveluiden saatavuutta kehitysmaissa. Tällaiset toimet auttavat vähentämään äitiyskuolleisuutta ja tukevat naisten ja tyttöjen oikeuksia kaikilla elämänalueilla, ja se on oikein. Kehitysyhteistyövarojen kuu- luukin mennä elinolosuhteita konkreettisesti parantaviin kohteisiin eikä pelkän ideologian ohjaamiin hankkeisiin.

Suomi on ollut aktiivinen myös koulutuksen edistämisessä kriisialueilla sekä kansainvälisessä yhteistyössä. Ukraina on tällä sektorilla merkittävä kumppanimaa. Koulutuksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tukeminen on kannatettavaa, mutta tässäkin täytyy muistaa, että Suomen omalla koulutusjärjestelmällä ja meidän omilla nuorillamme myöskin on haasteita.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi tekee paljon kestäväen kehityksen tavoitteiden edistämiseksi, on selvää, että kaikki tavoitteet eivät ole Suomen tilanteessa kannatettavia tai kovin realistisia, ainakaan tässä aikataulussa. Ympäristötavoitteet voivat aiheuttaa ylimääräistä sääntelyä ja byrokratiaa, joka vaikeuttaa yritystoimintaa ja nostaa elinkustannuksia. Onko kestävä kehitys se, että suomalaisten elämää rajoitetaan yhä tiukemmilla päästörajoituksilla ja verotuksella, kun samaan aikaan suuret saastuttajat, kuten Kiina ja Intia, tupruttavat tuhkaa entiseen tapaan?

Lisäksi pitää pohtia, kuinka paljon kestäväen kehityksen tavoitteet rajoittavat yksilönvapauksia. Onko oikein, että vihreän siirtymän nimissä rajoitetaan ihmisten liikkumista, energiankulutusta ja ruokavaliota? Tällaiset toimet menevät helposti liian pitkälle ja aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyötyä. Ympäristönsuojelu on tärkeää, mutta se ei saa tahtua hinnalla millä hyvänsä.

Agenda 2030:n käytännön toteutukseen liittyy myös muita ongelmia, kuten monimutkainen mittaaminen ja tavoitteiden todellisen vaikuttavuuden arviointi. Usein kyse on enemmän juhlapuheista kuin tuloksista. [Tuomas Kettunen: Entä Itä-Suomi?] Onko tämä sitten paras tapa edistää kestävä kehitystä, vai tulisiko meidän keskittyä enemmän käytännönläheisiin ja paikallisiin ratkaisuihin, jotka aidosti hyödyttävät ihmisiä? Tätä me perussuomalaiset kehoitamme pohtimaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat kestävä kehitystä [Puhemies koputtaa] ja pyrkimyksiä edistää kestävämpää maailmaa silloin, kun se on järkevää ja tasapainoista. [Tuomas Kettunen: Kylmää kyytiä Itä-Suomeen!] On tärkeää, ettei Suomi kuvittele voivansa yksin ratkaista maailman ongelmia suomalaisten rahoilla. [Puhemies koputtaa] Meidän tulee aina huolehtia ensisijaisesti omasta kansallisesta edustamme ja suomalaisten hyvinvoinnista. Kestävä kehitys ei saa tarkoittaa sitä, että suomalaiset joutuvat kantamaan kohtuuttoman taakan [Puhemies koputtaa] kansainvälisten sitoumusten vuoksi. On aika siirtyä realistisempaan ja terveellä tavalla järjellä ohjattuun politiikkaan, jossa Suomi pitää huolta omista eduistaan samalla, [Puhemies koputtaa] kun osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön järkevällä ja kustannustehokkaalla tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan edustajia, että debattipuheenvuoroja on sitten mahdollista pyytää näiden ryhmäpuheenvuorojen jälkeen. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.42 **Timo Harakka sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Moni asia erottaa meitä täällä eduskunnan salissa, mutta meitä yhdistää ihmiskunnan tulevaisuus. Ihmisen toiminnan seuraukset vaikuttavat jokaiseen, valtioiden rajojen yli, ja ne yhdistävät myös tänään elävät tuleviin sukupolviin — syntymättömien Suomeen. Tulevaisuus on ainoa vaalipiirimme. Siksi valtioneuvoston kertomus YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n, toimeenpanosta saapuu tulevaisuusvaliokunnan käsittelyyn. Kuulemme laajasti näkemyksiä, kuinka Suomi voi määrätietoisemmin edistyä tavoitteissa sekä osoittaa myös kansainvälistä johtajuutta, johon meillä on täysi mahdollisuus ja osaaminen, mutta onko tahtoa?

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys ymmärretään usein ympäristökysymykseksi, mutta YK:n 17 tavoitetta ulottuu paljon laajemmalle. Onko yhteiskunnan jäsenillä mahdollisuus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

täyteen elämään, jos he ovat köyhiä, sairaita, vammaisia tai iäkkäitä? Suomi, joka on ollut vertailujen kärkipäässä, on mennyt takapakkia tavoitteissa 1, 3, 5, 8 ja 10. Ne mittaavat kansakunnan kestävyttä, yhteistä vastuuta toisistamme. Menemme väärään suuntaan myös numeroissa 12—15, luontokestävyden ja ilmastonuojelun ja ennen kaikkea luonnonvarojen fiksun käytön tavoitteessa. Keskityn näihin kolmeen, joissa selonteko tahtoo olla heikoimmillaan.

Tämä numerointi luo harhan, että tavoitteet ovat irrallisia, mutta ne liittyvät toisiinsa erottamattomasti. Ekologinen kestävyys on ekonomista kestävyttä ja sosiaalista kestävyttä. Toisin kuin usein hoetaan, kestävä kehitys on Suomen talouskasvun ehto, ei siis este vaan ehto, ja myös kokonaisturvallisuuden tärkein, ei siis tärkeä vaan tärkein, tekijä.

Hållbar utveckling är en förutsättning för Finlands tillväxt, alltså inte ett hinder utan en förutsättning.

Moni vastusti uusiutuvia energialähteitä ja sanoi, että muutos on liian kallis. Mutta niiden ansiosta saavutimme aidon omavaraisuuden ja huoltovarmuuden emmekä jääneet venäläisen fossiilisodan vangiksi kuten monet muut. Tuotannon ja teollisuuden menestys perustuu samoin tulevaisuuden ratkaisuihin, ei menneisyyden haamuihin. Metsäteollisuuskaupungin poikana tiedän tämän paremmin kuin moni muu. Äänekoskella paperinteko loppui 2011, eikä sen perään haikaile enää kukaan. Tilalle on tullut uusia tuotteita, jopa uusia tehtaita, uutta työtä. Metsämme ovat vuodesta 18 olleet päästölähde, eivät enää hiilinielu. Nyt metsäteollisuudella on näytön paikka: sen pitää tehdä vähemmästä enemmän. SDP on jo vuosien ajan edellyttänyt, että teollisuuden tuet suunnataan kestäviin muutoksiin, joilla saadaan korkeampaa arvonnalisää.

Arvoisa puhemies! Luonto on köyhtynyt koko elinikämme. Täällä salissa jokainen on perinyt enemmän luontoa kuin meillä on nyt, ja edessämme on päätös: jätämmekö jälkeemme luontoa vielä vähemmän? Yhteiskunta kirjaa pysyvät tavoitteensa ja ihanteensa lakeihin. Koko eduskuntana sitouduimme nostamaan tutkimus- ja kehitysrahoituksen tasoa, vahvistimme sen laiksi. Totesimme ilmastokriisin aikamme suurimmaksi haasteeksi, joten säädimme ilmastolain. Seuraava kansallinen sitoumuksemme voisi olla luontolaki. Se osoittaisi tulevaisuusjohtajuutta, jota valtioneuvoston tilannekatsauksessa soisi olevan pikkuisen enemmänkin.

Mutta se kolmas haaste on kaikkein vaikein. Kulutamme niin omia resurssejamme kuin muiden maiden luonnonvaroja valtavasti enemmän kuin osuutemme sallii. Ilmaston kuormituksesta puolet tulee luonnonvarojen käytöstä, joten kaikkein kustannustehokkaimmat päästövähennykset saadaan materiaalien nuukasta käytöstä ja viisaasta kierrätyksestä. Ihmeellistä onkin, että Suomi on kiertotaloudessa jopa jäljessä muuta Eurooppaa. [Sheikki Laakso: Ei pidä paikkaansa!] On selvää, että Suomi voi antaa parhaan panoksensa Agenda 2030 -tavoitteisiin jakamalla osaamista: keksimällä uusia ja uusiutuvia, tehostavia, säästäviä, kestäviä ja kiertäviä ratkaisuja. Kun niitä myydään maailmalle, saadaan planeetan pelastamisesta myös kunnolla kasvua, työtä ja hyvinvointia suomalaisille. Siksi jokainen leikkaus koulutuksesta on leikkaus tulevaisuudesta. Siksi kasvuyhtiöiden kasvattaminen on tärkein kansallinen hankkeemme ja niiden rahoituksen kymmenkertaistaminen on välttämätöntä.

Lopuksi, arvoisa puhemies, käytännön esimerkki: Äänekoskella olemme päässeet edistämään kestävästä kehitystä myös muualla maailmassa. Koetehdas valmistaa vaatteita pit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

kästä havukuidusta, joka on verrattomasti ekologisempi ja myös ihmisoikeuksien kannalta vastuullisempi materiaali kuin perinteinen puuvilla. Tämä päälläni oleva paita [Puhemies koputtaa] voi siis olla symboli Suomen tulevasta tehtävästä maailmassa. Vastuullisella osaamisella autamme ratkaisemaan maailman ongelmia kohti vuotta 2030 [Puhemies koputtaa] ja siitä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.48 **Olga Oinas-Panuma kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävelin joulukuun puolivälissä lempipaikassani Hirvisuolla Pudasjärven ja Oulun rajalla. Suo on tosi märkä, eikä sinne normaalisti ole asiaa jalan, mutta nyt suo rimpineen oli jäässä, lunta ei missään. Samalla se oli maagista, mutta ennen muuta se oli surullista. Lumi ei ollut tullut eikä ole tullut vielääkään normaalisti. Taivaalla jyrähteli Natossa olevan Suomen hävittäjä, ja selkäni takana, keskellä aiemmin koskematonta luontoa olivat alkaneet vilkkua tuulimyllyjen valot. Arkisena hetkenä mietin, että vaikka olin keskellä luontoa, en saanut enää olla täysin rauhassa. Kansainvälinen maailma ja teknologia olivat saavuttaneet piilopaikani.

Agenda 2030 -tavoitteet sopivat oikein hyvin keskustalaisiin arvoihin. Keskusta tarkastelee kestävästä kehitystä kokonaiskestävyyden näkökulmasta. Kyse on ihmisten, alueitten ja elinkeinojen tasavertaisesta kohtelusta ja mahdollisuuksien tasa-arvosta — ihminen, luonto ja talous.

Olemme geopoliittisesti epävarmassa tilanteessa, ja juuri nyt maailma myllertää ympärillämme. Nyt jos koskaan tarvitaan hajautettua ja sitä kautta iskunkestävää yhteiskuntaa, kokonaisuudessaan asuttua maata, sekä pitkäjänteisyyttä ja konkretiaa sinällään hyvien agendatavoitteitten ympärille. Hajauttaminen ja kansallinen eheys ovat tulevaisuuden kannalta tärkeimpiä asioita. Sekä tietenkin pohjoiset liikenneyhteydet maata pitkin Atlantille.

On hienoa, että tämmöistä pitkäjänteistä politiikkaa tehdään. Suomi on maailman onnellisin maa ja syystä, ja meidän pitäisi olla tyytyväisiä siitä, mitä meillä on, ja pitää siitä kiinni. YK:n viimeisimmässä raportissa arvellaan, että Suomi on saavuttanut Agenda 2030 -tavoitteet parhaiten. Olennainen kysymys mielestäni nyt on, jatkuuko edellisten hallitusten aikainen hyvä kehitys edelleen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka nimittäin vaikeuttaa Agenda 2030 -tavoitteitten saavuttamista. Kokoomus ja perussuomalaiset ovat hyvin irti tavallisen ihmisen arjesta. Se näkyy paitsi ylimielisinä kommentteina myös tehdyissä päätöksissä. Lauseet hallitusohjelmassa ovat sinällään kauniita, mutta sitten taloustaulukot siellä liitteessä kertovat vähän toista kieltä. Nyt leikkuriin ovat joutuneet sitten opiskelijat, perheet, tavalliset töisäkävyyvät ihmiset, arkiset sote-palvelut, koulutus ja kunnat. Työllisyyskehitys on heikkoa, konkursseja on ennätysmäärä, ja nuorten hyvinvointi polarisoituu. Te lisäätte päätöksillänne lapsiperheköyhyyttä ja tuloeroja. Kun jo lapsena joutuu elämään niukkuudessa, ponnistaminen korkeammalle on huomattavasti vaikeampaa. Oppimistulokset ovat laskussa, ja siihen ratkaisuna on leikata ammattikoulusta. Ei hyvältä kuulosta.

Suomalaiset ovat nyt hyvin huolissaan sosiaali- ja terveyspalveluista. Hyvinvointialueilla me päättäjät ollaan jouduttu hallituksen paksunahkaisuuden vuoksi tekemään hyvin iso työ päästäksemme taloustavoitteisiin. Taloudellisesti parhaiten pärjääville alueille hihkutaan täällä salissa, että hieno homma, mutta se, että alueella menee niin sanotusti taloudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

lisesti hyvin, ei tarkoita sitä, että ihmiset saisivat hoitoa oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa, päinvastoin.

Mielenterveyspalvelut ovat kriisissä. Terapiatakuu on hyvä askel, mutta se ei korjaa juurisyitä, joille kukaan ei uskalla tehdä riittävästi.

Pienituloisten osuus on vähentynyt vuoteen 2022, mikä on hienoa, mutta nyt suunta on toinen. Poliitikkanne jakaa meidän maata ja näivettää haja-asutusalueita ja Itä-Suomea.

Onko tämä Agenda 2030:n näkökulmasta sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä? Ei.

Arvoisa puhemies! Suomessa on aina eletty viljellen ja varjellen. Ilman tervettä ympäristöä meillä ei ole menestystä ja kasvua. Jos me pilataan vedet ja haudutetaan tämä maapallo, me pilataan myös mahdollisuus kestävästi hyödyntää luonnonvaroja. Pidämme itseämme kierrätysedelläkävijänä, mutta todellisuus on, että olemme kiertotaloudessa tippuneet jälkeen muista Euroopan maista. Ympäristön tuhoaminen ei sovi keskustalaiseen maailmankuvaan. On aika tukea kotimaista tuottamista ja kiertotaloutta ja laittaa kiinakkääsä ja kerskakulutus verolle.

Arvoisa puhemies! Kylmästä ja keskittävästä politiikasta huolimatta ette pääse arvioiden mukaan säästötavoitteisiinne. Tuleville sukupolville jää monenlaista velkaa lyhytjänteisen politiikan seurauksena. Kyse ei ole vain rahasta vaan myös koulutusvelasta, ilmastovelasta ja inhimillisen pääoman velasta. Poliitiikan isoin ongelma on lyhytjänteisyys. Pitäisi pystyä katsomaan pitemmälle, ei vain viiden vaan 50 vuoden päähän. Lyhytjänteisessä politiikassa ei puututa juurisyihin vaan korjataan ongelmaa, ja siksi me ollaan tässä tilanteessa. Orpon hallitus leikkauksineen ja pikavoittoineen ei ole valitettavasti ainoa, vaan kyllä tällä lyhytjänteisen politiikan pölkällä on ollut monen muunkin puolueen pää.

Tarvitsemme yli vaalikausien meneviä suunnitelmia ja yli puoluerajojen jaettuja tavoitteita. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostusten tavoin voisimme suunnitella, miten joka vuosi 11 miljardia euroa maksava mielenterveyskriisi ratkaistaan ja miten korjataan väestörakenne.

Aivan viimeiseksi, arvoisa puhemies: Kestävä kehitys syntyy yhteisöllisyydestä, vastuunkannosta, kansanvallasta ja tasa-arvoisista mahdollisuuksista. [Puhemies koputtaa] Tätä keskusta ajaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.53 **Atte Harjanne vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys, jossa ympäristö, talous ja ihminen otetaan tasavertaisesti huomioon — se on maali, johon YK:n Agenda 2030 -tavoitteet tähtäävät.

Tavoitteet asetettiin vuonna 2015. Viidentoista vuoden pätkästä ollaan viimeisellä kolmanneksella, ja näiden tavoitteiden kanssa on vielä aika lailla tekemistä. Vaikka edistystä on vuosien varrella tapahtunut, olisi nämä 17 vaativaa, maailmanlaajuisia tavoitetta haaste kireä kiinni, vaikka niiden eteen tehtäisiin nyt täysillä töitä.

Valitettavasti tilanne on päinvastoin se, että monet vallanpitäjät itse asiassa pyrkivät estämään hyvän kehityksen, jopa kääntämään sen. Maapallon keskilämpötila ylitti vuonna 2024 ensimmäistä kertaa puolentoista asteen kuumenemisen verrattuna esiteolliseen aikaan, ja silti päättäjät eri puolilla maailmaa viivyttävät toimia ja jopa hyökkäävät tiedettä vastaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Vauraus ja valta keskittyvät ennennäkemättömällä tavalla. Maailman vaurain prosentti ihmisistä omistaa enemmän varoja kuin 95 prosenttia ihmisistä yhteensä, ja teknologinen kehitys kasaa vallan ja vaurauden entistä tiiviimmin yhteen. Ja sitä valtaa käytetään röyhkeästi tasapuolisemman maailman torppaamiseen, oli kyse sitten veroista tai reilusta kilpailusta.

Kaikille sekään ei riitä. Maailman rikkain mies pysäytti vastikään avun maailman köyhimmille ihmisille. Itänaapurissa fasistit ovat jo vallassa, lännessä fasismi nostaa rumaa päätään. Venäjä uhkaa tulla palkitukseksi rikollisesta hyökkäyssodastaan ja ydinasekiristyksestään. Maan tasalle runnottuun Gazaan kaavaillaan etnistä puhdistusta. Taliban evää tytöiltä koulutuksen ja hyvän elämän Afganistanissa, Irakissa laillistettiin lapsiavioliitot. Väkivallan repimässä Sudanissa miljoonat ovat paenneet ja humanitaarisen avun varassa. Sääntöjen ja arvojen tilalle pusketaan likaisia diilejä ja gangsterien valtaa.

Arvoisa puhemies! Ajatteli sitten ilmastoa, luontoa, demokratian tilaa, rauhaa tai naisten ja tyttöjen oikeuksia, on huonojen uutisten lista liian pitkä. Hyviä uutisia ei kannata odotella, vaan niitä pitää tehdä todeksi. Toivo syntyy teoista, parempi maailma tekemällä. Synkkien uutisten maailmassa Suomen pitää olla hyvän puolella.

Agenda 2030 -tavoitteiden edistäminen omassa maassa ja maailmassa on yksi mittari sille, toimimmeko niin. Omalla tontilla asiat ovat globaalissa vertailussa suhteellisen hyvin. YK:n viimeisimmässä kestävä kehityksen raportissa Suomen arvioidaan olevan pisimmällä tavoitteiden toimeenpanossa.

Ärade talman! De nordiska länderna utmärker sig överlag positivt i bedömningen av genomförandet av Agenda 2030. I FN:s bedömning står Sverige och Danmark på prispallen tillsammans med Finland. Norge är på sjunde plats och Island på plats 19.

I Norden är vi medvetna om att bildning, jämlikhet, rättvis fördelning av välstånd och starka demokratiska institutioner är receptet för framgång. Daron Acemoglu, som fick förra årets Nobelpris i ekonomi, skrev tillsammans med James Robinson om detta för 30 år sedan i sin bok Why Nations Fail. Nyckeln är inkluderande institutioner, den liberala demokratins grundpelare. Låt oss därför vårda och stärka dem.

Arvoisa puhemies! Oman kulutuksemme kielteisiä ulkoisvaikutuksia ei toki pidä unohtaa. Ja on tekemistä täälläkin: yhteiskuntamme ei ole vielä kestävä luonnon tai ilmaston näkökulmasta, ja ihmisten luottamus tulevaisuuteen rapautuu huolestuttavaa vauhtia.

Tässä valossa selonteko onkin osin kummallista luettavaa. Hallitus listaa köyhyyttä syventävät sosiaaliturvan leikkaukset köyhyyden vastaisiksi toimiksi. Mukana on myös toimia ja tavoitteita, joita hallitus nimenomaisesti ei tee. Esimerkiksi vanhojen metsien suojeluaikeet ovat osoittautuneet aika törkeäksi bluffiksi, kehitysyhteistyörahoituksen kuvaus on kiusallista selittelyä. Rehellinen ote olisi reilumpi ja auttaisi arvioimaan ja tekemään parempaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -työmaa on vielä kesken mutta tavoitteet kriisien keskellä entistä tärkeämpiä. Rohkaisevaakin kehitystä on nähty, ja jäljellä olevat viisi vuotta on käännettävä loppukiriksi. Suomen paikka on tässä olla rohkea vastuunkantaja, valoisan tulevaisuuden rakentaja ja voima hyvän puolella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

14.58 **Anna Kontula vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että Agenda 2030 aikanaan syntyi. Tämä maailma, totta tosiaan, tarvitsee tahtoa ja kykyä globaaliin tavoitteenasetteluun.

Kovin hyvältä ei tilanne silti juuri nyt näytä. Vuosi 2030 on enää vain yhden raportointijakson päässä, eikä Agenda 2030 -tavoitteita selvästikään olla saavuttamassa. Osin kehitys on kulkenut jopa päinvastaiseen suuntaan.

Taantumuksen tuulet puhaltavat myös kansainvälisessä politiikassa, eikä keskustelua jatkosta olla tässä tuiveruksessa saatu käyntiin. Liian monella on liian kiire tuhota, jotta rakentamiselle jäisi aikaa, tahtoa ja resursseja. Samaan aikaan kaikki kuitenkin tietävät, että nopea, kestävä siirtymä on ihmiskunnan kohtalonkysymys.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 tähtää köyhyiden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa ympäristö, talous ja ihminen otetaan tasavertaisesti huomioon. Se perustuu siis niin kutsuttuun pilariajatteluun, jossa talouden, ihmisen ja ympäristön hyvinvointi nähdään paitsi samanarvoisina myös toisiaan kompensoivina. Tässä katsannossa nopea edistyminen yhdellä osa-alueella voi siis ainakin osittain paikata sen puutteita toisaalla, ja tämä on yksi tekijä, mikä selittää Suomen menestystä näissä raporteissa.

Uudempi kestävyystutkimus on kuitenkin jo pitkälti hylännyt tällaisen lähestymistavan. Nyt kestävyysajattelussa lähdetään siitä, että ympäristö asettaa luonnontieteelliset reunaehdot kaikelle inhimilliselle toiminnalle. Vaikka talous kuinka kukoistaisi, kestävää se voi olla vain näiden reunaehtojen puitteissa. Tästä näkökulmasta on ongelmallista, että aikaisemmissa Agenda 2030 -arvioinneissa Suomen haasteita ovat olleet ekologinen kestävyys ja Suomessa tapahtuvan kulutuksen kielteiset vaikutukset muissa maissa. Kiitosta on toisaalta saatu erityisesti demokratiakehityksestä. Vasemmistoliiton ryhmän mielestä viimeistään Agenda 2030 -jatkoneuvotteluissa tämä kestävyysparadigma on päivitettävä.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -käytäntö on, että maat raportoivat edistymisestään melko vapaamuotoisesti. Suomen selonteko on rakennettu siten, että kunkin tavoitteen kohdalla esitellään ensin saavutettu tilanne ja sitten luetellaan hallituksen jatkotoimia. Esitystapa on nerokas, mikäli tavoitteena on ollut hyötyä edellisen hallituksen saavutuksista ja toisaalta piilottaa nykyisen toimista aiheutunut takapakki. Selonteon tilannekuva nojaa nimittäin seurantatietoihin, jotka useimpien konkreettisten edistysaskelten osalta päättyvät vuoteen 2022. Ne eivät siis tosiasiallisesti kuvaa nykytilaa vaan tilaa, johon edellinen hallitus Suomen jätti. Nykytilanteesta raportti kertoo vain valikoidun listan hallituksen toimenpiteitä ja suunnitelmia. Mukana on kutakuinkin kaikki, joiden voi edes hyvällä tahdolla kuvitella edistävän Agenda 2030 -tavoitteita — mutta ei yhtään niistä, jotka vievät kehitystä juuri päinvastaiseen suuntaan. Niinpä raportista ei esimerkiksi käy ilmi, että köyhyys on lisääntynyt ja syventynyt tai että asunnottomuus on monen vuoden myönteisen kehityksen jälkeen jälleen kääntynyt kasvuun tai että selonteon käsitys maankäyttösektorin heikentyneestä nielukehityksestä on huomattavasti optimistisempi kuin mihin tuorein tietellinen tieto antaa aihetta tai että kulutusperäinen luonnonvarojen käyttö kasvaa edelleen.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Agenda 2030 ei ole maiden välinen kilpailu, vaan kunkin maan odotetaan ponnistelevan omansa ja tietysti solidaarisesti myös muiden kehityksen eteen. Tavoitteena on globaali kestävyysmurros. Tilanne on haasteellinen, sillä ekokatastrofin syventyessä maali liikkuu koko ajan. Vaikka suunta olisi oikea, liian hidas tahti riittää tavoitteiden etäännyttämiseen. Lopulta kyse ei ole siitä, että Suomi on kiertotaloudessa muita jäljessä ja sananvapaudessa edellä. Kyse on siitä, pidämmekö planeetan elinkelpoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

sena, onko kaikilla tarpeeksi ruokaa ja pääseekö kipeänä lääkäriin — siis aivan yksinkertaisista, perustavista asioista. [Vasemmalta: Erittäin hyvä, loistavaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

15.04 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Herr talman! På säkerhetskonferensen i München påminde Volodymyr Zelenskyj oss om den normbaserade världsordningen, om det som vi länder och stater gemensamt förbundet oss till. Han talade om Finlands östgräns som den starkaste gränsen i Europa och påminde oss om att det är gränsen som skyddar folkrätten. Han frågade: ”Do we still remember what international law is? Let’s be honest,” fortsatte han, ”the words already sound a bit faded. But I still believe that Europe’s mission is to make sure that international law still matters.”

Rauhan kannalta on äärimmäisen tärkeää, että Eurooppa ja Pohjoismaat eivät tingi liberaaleista arvoistaan ja vapaudestaan nytkään, kun geopolitiikkaa johtavat voimat, jotka yrittävät hajottaa ja hallita nimenomaan voimalla. Yhteinen vastuumme globaalien ongelmien ratkaisemisesta, kuten köyhyyden vähentämisestä ja ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämisestä, tarkoittaa myös turvallisuuden ja hyvän elämän rakentamista jokaiselle. Kestävä kehitys merkitsee parempien edellytysten luomista tuleville sukupolville. Kaksi vuotta sitten YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman puolivälitarkastelussa 193 jäsenmaata vahvasti lupauksensa pitää kiinni ohjelman tavoitteista. Nyt on siis välttämätöntä työskennellä entistä tehokkaammin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja samalla aloittaa vuoden 2030 jälkeisen ohjelman valmistelu, koska näyttää siltä, että vain 16 prosenttia tavoitteista saavutetaan ajoissa ja että kolmasosa toimenpiteistä joko junnaa paikoillaan tai on kehittynyt väärään suuntaan.

Just nu finns det en stor beställning på global framtidstro. För svenska riksdagsgruppen är det klart att en tro på framtiden bara kan hållas stark ifall vi beslutsfattare håller fast vid våra internationella löften och bär ansvar för att politiken är hållbar ekonomiskt, socialt och ekologiskt, både här hemma och i samarbetet internationellt. Vi i SFP vill att Finland tillsammans med de övriga nordiska länderna fortsätter att visa ledarskap i arbetet för en hållbar utveckling.

YK on kuvaillut toimintaohjelman olevan eräänlainen pelastussuunnitelma, jolla vastaan ihmiskunnan suurimpiin uhkiin. Kun YK:n pääsihteeri António Guterres puolivälitarkastelun yhteydessä totesi, että tälle pelastussuunnitelmalle tarvitaan nyt oma pelastussuunnitelma, se oli merkittävä avunhuuto.

Meillä on tietenkin myös aihetta tyytyväisyyteen, sillä Suomi on onnistunut Agenda 2030 -tavoitteidensa saavuttamisessa kaikista maista parhaiten, kuten täällä moneen kertaan on toistettu. Silti RKP haluaa korottaa kunnianhimon tasoa. Onko missään muualla siihen paremmat edellytykset kuin meillä? Me pystymme vielä parempaan. Meidän olisi esimerkiksi toteutettava tiekartta, jonka avulla saavuttaisimme pitkällä aikavälillä kehitysyhteistyömäärärahojen osalta 0,7 prosentin tason bkt:stä siten, että siitä 0,2 prosenttia samalla osoitetaan kaikista köyhimmille maille. Kehitysyhteistyössä on myös kyse turvallisuudesta, sotien ja konfliktien ehkäisystä sekä ympäristökatastrofien ja massiivisen maastamuuton estämisestä sekä niihin sopeutumisesta. Pitkällä aikavälillä nämä resurssit ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

yhtä välttämättömiä kuin Suomen turvallisuuden parantamiseksi välittömästi tarvittavat panostukset maanpuolustukseenkin. Nämä eivät ole keskenään ristiriidassa.

RKP:lle on täysin selvää, että Suomi pitää kiinni tavoitteestaan olla hiilineutraali kymmenen vuoden kuluttua, mutta kuten hallituksen selonteossa todetaan, lisätoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla.

Herr talman! Och helst skulle jag vilja säga ”herr ordförande”. Enligt uppskattningar är vi med denna takt 134 år ifrån att globalt nå jämställdhet mellan könen. I praktiken betyder det kring fyra eller fem generationer. Det är alldeles för långt. Jämställdheten mellan könen riskerar att ytterligare backa både globalt och i Europa just nu. Nordens roll som både föregångare hemma och ledande i världen är därför av största betydelse, men det kräver målmedvetet arbete på alla plan.

Till slut vill jag ännu påminna oss alla om att den internationella politiken har gett stora positiva förändringar och framsteg. Sedan programmet godkändes år 2015 har över 800 miljoner fler människor fått tillgång till elektricitet, 146 länder har nått eller är på väg [Puhemies koputtaa] att nå målet om att inga barn under fem år dör av orsaker som kunde ha förebyggts, och det finns flera exempel. Framstegen har krävt systematisk politik och det behövs ännu framöver.

On vakava syy pohtia, millainen maailma on vuonna 2030, jos kestävyystavoitteita ei saavuteta. [Puhemies koputtaa] Elämme muuttuneessa geopoliittisessa todellisuudessa, jossa Suomen kaltaisia maita todellakin tarvitaan yhteisten kansainvälisten haasteiden ratkaisemisessa. Meillä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa asioihin, jos niin päätämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.10 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomi on jo neljättä vuotta peräkkäin ykkösenä kansainvälisessä maavertailussa, joka mittaa YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumista. Tämä on huima saavutus, vaikka edelleen työtä riittää kaikilla sektoreilla.

Värderade talman! Grundpelarna för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar välfärd bygger på en god utbildning och kunnande, företagande och en positiv inställning till arbete i en atmosfär där man jobbar för rättvisa, ansvar och jämlikhet.

Suuria huolenaiheita ovat tällä hetkellä alhainen syntyvyys ja väestörakenteen nopea muutos sekä lasten ja nuorten yhä selkeämpi jakautuminen hyvin ja huonosti voiviin. Myös opimistulosten heikentyminen on hälyttävää. Odotamme hallituksen väestöpoliittista selonteoa. Tarvitsemme monien jo tehtyjen toimien lisäksi etenkin uusia lapsiperheiden haasteisiin pureutuvia toimia.

Kestäväen kehityksen periaatteita edistäville yrityksille ja innovaatioille on yhä enemmän kysyntää. Suomi on alan vahva osaaja, mutta tarvitsemme kansainvälisiä sijoittajia. Yritykset edistävät kestävää kehitystä tarjoamalla ratkaisuja globaaleihin ympäristöhaasteisiin, erityisesti puhtaiden teknologioiden kautta. Hallituksen tuntuvat satsaukset tutkimus- ja kehitystoimintaan luovat uusia mahdollisuuksia ja kasvattavat vientipotentiaalia. Tämä on tärkeää uusien työpaikkojen ja talouskasvun luomiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Raaka-aineet ja tuotantoketjut, tietoverkot, teknologiat ja osaaminen ovat monimutkaisesti verkottuneita globaalisti. Moni tärkeä komponentti tuotetaan toisella puolen maailmaa. Emme ole turvassa kaukana tapahtuvien konfliktien ja luonnon ääri-ilmiöiden vaikutuksilta. Joka sektorilla on välttämätöntä varautua poikkeustilanteisiin. Varautumisajattelun edistämisessä Suomi on toiminut EU:n unilukkarina, mutta edelleen on paljon tehtävää.

Kestävän kehityksen ratkaisut, omavaraisuuden vahvistaminen ja huoltovarmuuden parantaminen kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa puhemies! Suomessa tuotetaan maailman puhtainta, antibioottivapaata ruokaa. Omassa maassa kasvatettu lähiruoka, eettisesti hoidetut maatilat ja metsät sekä kestäväällä tavalla tuotettu energia ovat yhä tärkeämpiä.

Hallitus on sitoutunut suomalaisen ruokajärjestelmän kestävyysparantamiseen ja ruokaviennin kaksinkertaistamiseen vuoteen 2031 mennessä. Metsäsektorilla edistetään metsien aktiivista, kestävä ja monipuolista käyttöä, mikä vahvistaa sekä metsien monimuotoisuutta että niiden sopeutumiskykyä.

Olemme saavuttaneet EU:n energiatehokkuustavoitteet. Säästä riippuvaisten tuuli- ja aurinkovoiman tuotannon lisääntyessä sähköntuotannon vaihtelut nopeutuvat ja kasvavat tulevaisuudessa. Sähkön hintavaihteluiden saaminen kuriin edellyttää sähkön varastoinnin kehittämistä, kulutusjoustojen lisäämistä tai riittävää tasaista sähköntuotantoa. Se onnistuu rakentamalla lisää joko perus- tai säätövoimaa.

Hallitus panostaa biokaasutuotannon lisäämiseen. Ravinteiden ja raaka-aineiden kierrätys on oleellista huoltovarmuuden, kiertotalouden ja ympäristönsuojelun näkökulmista. Onkin siis syytä pohtia, voisiko EU:n laajuista suljettua kiertoa lisätä asteittain, esimerkiksi arvokkaiden maametallien osalta.

Vesi on yksi arvokkaimmista luonnonvaroistamme. Sen kansallinen omistus- ja hallintaoikeus on turvattava, kuten hallitus on esittämässä.

Arktisen alueen merkitys kasvaa nopeasti. Sen turvallisuus on myös Suomen turvallisuutta, ja ekologinen kestävyys pohjoisessa on ehdottomasti kaikkien etu.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Kansainvälinen tilanne on epävakaa, ja geopolittiset muutokset ovat huomattavia. Autoritäariset järjestelmät haastavat liberaalin demokratian asemaa, ja etenkin Kiinan nousu globaalin johtajuuden areenalla on muuttanut asetelmia. Mutta Yhdysvallat on edelleen Suomen ja Euroopan tärkein liittolainen, ja tätä kumppanuutta pitää vaalia. Vastakkainasettelun sijaan on löydettävä yhteiset intressit.

Demokratian ja ihmisoikeuksien toteutuminen ovat edellytyksiä sille, että Agenda 2030:n tavoitteita voidaan eri puolilla maailmaa saavuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.15 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä vakavamielisestä suhtautumisesta ja paneutumisesta tähän selontekoon.

Ehkä lähdän siitä — otetaan nyt se parempi puoli taas, siis se, että vuoden 24 YK:n raportissa Suomi oli edelleen ykkösmaa. Ollaan siitä yhdessä iloisia ja annetaan siitä kiitosta reilusti edelliselle hallitukselle ja sitä edeltäville hallituksille. Tätä työtä Suomessa on tehty jo vuosikymmeniä, ja me emme turhaan ole ykkösinä.

No, siihen en osaa nyt suoralta kädeltä vastata, että onko ne mittarit katsottu 22 loppuun vai pidemmälle, mutta seuraavat selvitykset sitten näyttävät, onko muutos ollut suuri, ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

ten oppositio kuvaa, vai onko se niin kuin itse ajattelen, että mitä todennäköisemmin globaalissa mittakaavassa Suomen muutokset jäävät edelleenkin suhteellisen pieniksi. Me kuitenkin jatkamme meidän kestävä kehityksen kaikkien kolmen pilarin eteen tehtävää työtä määrätietoisesti.

Mutta samaan aikaan on totta se, minkä toivon kaikkien ymmärtävän, että ensin oli pandemia, sitten Ukrainan sota, joka jatkuu, jatkuu ja laajenee erilaisine sivuvaikutuksineen. Se piinaa sekä Suomea että Eurooppaa että globaalisti. Se kehitys, mikä maailmalla tällä hetkellä on kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, se tilanne on katastrofaalinen. Sen huolen me kaikki jaamme. Fossiilisten polttoaineiden käytön lisäämistä suoraan kannustetaan. Miten näiden sotien ja kriisien keskellä ihmisoikeuksista ja kestävästä kehityksestä kaikissa muodoissaan pidetään huolta. Mietitään Ukrainan luontoa, luonnon tilaa, se on katastrofaalista, ja ihmisten tilaa, myöskin Venäjällä — eivät ne miljoona nuorta miestä ole sinne vapaaehtoisesti kaikki lähteneet. Eli siis kehitys on todella huonoon suuntaan tällä hetkellä. Siksi tässäkin kaiken keskellä täytyy toivoa, että rauha saadaan aikaan ja päästään paremman kehityksen äärelle.

Mutta on niin, että ne kolme periaatetta, ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys, me tarvitsemme ne kaikki. Siksi korostan omassa puheessani sitä, mikä monesti jää vähemmälle huomiolle: jotta voidaan saavuttaa sosiaalinen ja ekologinen kestävyys pitkällä aikavälillä, tarvitaan taloudellista kestävyttä. Ja kyllä tiedän, että olemme kovasti eri mieltä niistä välineistä, miten taloudellinen kestävyys saavutetaan, mutta toivon, että olemme kaikki samaa mieltä tavoitteesta — siitä, että Suomi on kestävä kehityksen mallimaa eli meillä on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä Suomi, jossa kaikista pidetään huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ennen debatin avaamista myönnän yhden ennalta varatun puheenvuoron. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä. — Ja edustajat voivat sillä aikaa jo pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta.

15.18 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 sisältää sinällään kauniilta kuulostavia tavoitteita, köyhyyden poistamista ja maailman palauttamista lähes paratiisimaiseen olotilaan, jossa kaikki ovat ystäviä keskenään. Millään tavalla realistinen ohjelma se ei kuitenkaan ole. Senhän ymmärtää jo maalaisjärjellä.

Tässä lähete keskustelussa olevassa Agenda 2030 -selonteossa käydään läpi kaikkea sitä, mitä hallitus on päättänyt tehdä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kansallisen tason toimiin on lueteltu kattavasti hallitusohjelman kirjauksia, jotka liittyvät agendan tavoitteisiin. Ne parantavat suoraan suomalaisten hyvinvointia, ja niitä hallitus tekee omatoimisesti, myös ihan ilman YK:n ohjailua tai globaaleja ohjelmia. Selonteossa mainitaan muun muassa hallituksen panostukset lapsiperheisiin, väkivallattomuuden edistäminen, pyrkimys kääntää oppimistulokset taas nousuun, työllistymisen ja yrittäjyyden edistäminen, valtion velkasuhteen tasapainottaminen, kansalaisten ostovoiman turvaaminen, väyläverkostosta huolehtiminen sekä alueiden ja maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitäminen ja niin edelleen, mutta vähiä resurssejamme ja rahojamme ei tulisi jaella muihin maihin.

Tällä kaudella kehitysyhteistyön budjetista leikataankin yli miljardi euroa. Samalla yhteistyötä painotetaan nyt erityisesti niihin maihin, jotka itse haluavat auttaa itseään. Myös yksityinen sektori ja järjestökenttä otetaan vahvasti mukaan, koska järjestelmä ei voi pyö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

riä julkisen rahan varassa. Tarkoitus on saada kehittyvien maiden omat yritykset tuottamaan, maksamaan veroja ja luomaan itse hyvinvointia alueelle. Kannattavissa hankkeissa Suomi voi toimia investoijana. Hyöty on tällöin molemminpuolinen.

Samoin hiilineutraalisuusvaatimuksesta pitäisi luopua kokonaan. Marinin hallituksen keksimä aivan pätkähullu ja karmea ilmastolaki tulisi mielestäni ottaa kriittisen tarkastelun alle ja vähintäänkin luopua sen ylikireistä tavoitteista. Minun mielestäni koko ilmasto-alaista tulisi päästä kokonaan eroon pikimmiten. Tämän lain säätäneet päättäjät tulisi tuoda sen totuuden eteen, kuinka kallis ja haitallinen päätös se on Suomelle ollut.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030:n hyvien tavoitteiden takana piilee vakavia vaaroja, ja siksi suhtaudun kokonaisuuteen erittäin kriittisesti. Ohjelman tavoitteena kerrotaan olevan yhteiskuntia, joissa pelolle ei ole sijaa, mutta samalla hallitaan pelottelemalla esimerkiksi ilmaston lämpenemisellä, jota koskevassa keskustelussa ei eriäviä näkemyksiä sallita. [Välihuutoja vasemmalta] Ihmisoikeuksiin ja tasavertaisuuteen vedoten kavennetaan yksilöiden valinnanvapautta, sananvapautta ja valtioiden itsenäisyyttä. Vihervasemmistolaista arvomaailmaa halutaan pakkosyötettävän jo pikkulapsille. Tässä on vaarana, että pyritään syrjäyttämään perinteiset, biologisten tosiasioiden mukaiset sukupuolikäsitykset eli se, että sukupuolikromosomeja ja sen myötä myös sukupuolia on vain kaksi.

Ohjelmassa on kyse valtavan suurista valtioilta, yrityksiltä, monenkeskisiltä toimijoilta ja sijoittajilta kerättävistä rahasummista ja niiden käytön ohjailusta. Tavoitteisiin pääsemisen on arvioitu vaativan noin 4 000 miljardia euroa vuosittain. Siellä, missä on paljon rahaa, on aina myös vallanhalua ja oman edun tavoittelua.

Arvoisa puhemies! On siis äärimmäisen tärkeää tarkastella tätäkin kokonaisuutta avoimesti ja Suomen etu edellä, kuten nykyyhallituksella onkin tapana tehdä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

15.23 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä korostaa taloudellisen kestävyuden merkitystä. Me kokoomuksessa ajatellaan, että velkaantuminen tulevien sukupolvien piikkiin ei ole kestävää kehitystä. Lisäksi tietenkin myös luonnonvarojen kuluttamisen pitäisi olla pitkässä juoksussa tasapainossa. Vain sillä lailla voidaan huolehtia siitä, että asiat ovat huomenna paremmin kuin tänään. Lisäksi me haluttaisiin, että kaikki suomalaiset kokisivat olevansa samassa veneessä. Se on ihan äärimmäisen tärkeää nykyisessä turvallisuustilanteessa. Vain sillä lailla me voidaan olla kriisinkestäviä ja vahvoja myös ulospäin. Näitä asioita halusin vielä korostaa aiemman puheenvuoroni lisäksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.24 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aiemmin mainitsin, Suomi on tehnyt merkittäviä edistysaskeleita kestäväen kehityksen edistämiseksi, mutta meidän on varmistettava, että Agenda 2030:n tavoitteiden toteutuminen ei johda suomalaisten elinkustannusten nousuun, yritystoiminnan vaikeutumiseen tai tarpeettomaan sääntelyyn. Meidän on pohdittava tarkasti, kuinka varmistamme, että suomalaisille ei aiheudu kohtuuttomia rasitteita, kun samaan aikaan monet suuret saastuttajamaat, kuten Kiina ja Intia, eivät ole sitoutuneet samoihin vaatimuksiin tai toimi vastaavalla tavalla ympäristön hyväksi. Kysynkin hallitukselta: miten hallitus huolehtii siitä, että kestäväen kehi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tyksen nimissä tehtävät päätökset eivät johda suomalaisten veronmaksajien tai yritysten kohtuuttomaan kuormittamiseen, erityisesti kun suurvallat eivät ole valmiita kantamaan yhtä suurta vastuuta ympäristönsuojelussa kuin me?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.25 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri mainitsi aivan ansiokkaasti, että lähialueillamme käydään sotaa ja että myöskin pandemia on osoittanut hyvin konkreettisesti, että Suomi myöskin kokee sen, kun muu maailma joutuu katastrofiin. Me emme ole erillisiä. Ja näin ollen, jos Suomi on onnistunut saavuttamaan 86 prosenttia kestäväen kehityksen tavoitteista ja muu maailma keskimäärin 17 prosenttia, se tarkoittaa, että me joudumme myöskin kärsimään niistä seurauksista. Se on realismia eikä retoriikkaa.

Haluaisin tässä mainita tavoitteen 14 osalta kiitokset edustajille Eloranta, Aalto-Setälä, Skinnari ja monille muille, jotka ovat pyrkineet pelastamaan Saaristomeren ja Itämeren. Rehevöityminen on edelleen suuri ongelmamme, ja siitä vastuulliset löytyvät rannalta. Maankäytön aktiivinen rooli kestäväen kehityksen tavoitteissa on nyt päässyt tässä selonteossa valitettavasti unohtumaan, [Puhemies koputtaa] ja toivonkin, että maankäytön ilmastosuunnitelma MISU on nyt uudistumisen prosessissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.27 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Miellenkiintoisesti täällä hallituspuolueen edustaja juuri haukkui teidän omaa raporttianne. Toivottavasti hänen kantansa esimerkiksi tähän hiilineutraalisuustavoitteeseen ei ole sitten hallituksen linja.

On hyvä, että Suomessa nimenomaan pääministeri vastaa kestäväen kehityksen toimeenpanosta, ja mielestäni tässä yksi olennaisin asia on se, miten meidän lapsilla ja nuorilla menee. Siinä esimerkiksi luottamusyhteiskunta ja demokratia ovat tärkeässä roolissa. Taustalla ja kodin tilanteella on tietenkin merkitys siihen, minkälaisia valintoja nuori pystyy tekemään ja miten hän pääsee kouluttautumaan ja rakentamaan omaa elämää ja töihin. Pääministeri, te sanoitte, että te pyritte luomaan edellytyksiä tällaiseen parempaan tulevaisuuteen, ja kehuitte peruskouluun panostamista, vaikka juuri sivistyspuoleltahan juuri nyt talousvaikeuksissa olevat kunnat leikkaavat, mutta arvoisa pääministeri, haluaisin kysyä: millä tavalla hallitus tukee tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomista nuorille taustasta, asuinpaikasta ja erilaisista lähtökohdista riippumatta, eli mitä muuta konkreettista on tulossa kuin tämä mainio terapiatakuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.28 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia monista hyvistä puheenvuoroista kollegoille, ja pääministerillekin kiitos tästä yhteenvedosta, että on pitkä linja, jota tässä tehdään. — Tosiaan edustaja Kontulakin tässä mainitsi, että se, mitä on jo tekeillä, on sitten seuraavien tavoitteiden asettaminen. YK on tietysti aika vaikeissa kantimissa tällä hetkellä, mutta tätä työtä kuitenkin tehdään, ja siinä Suomen on syytä olla aktiivinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Itse nostaisin siihen muutaman kulman: Tämä edustaja Kontulan kuvaama paradigman muutos, että meidän täytyy ymmärtää ekologinen kestävyys kaiken reunaehtona ja kehikona, jonka sisällä asiat tapahtuvat, on hirvittävän keskeinen. Sitten jos ajatellaan temaatistisesti, niin kyllä köyhyyden poisto, ilmaston vakauttaminen ja luontokadon pysäyttäminen ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Ehkä uusina nostaisin sinne teknologian nopean kehityksen vaikuttamisen demokratiaan ja ihmisoikeuksiin eli sen, miten pidetään ikään kuin demokratia ja ihmiset ratissa teknologian kehittyessä nopeasti ja keskittäessä valtaa, ja toisena globaalin haasteen ikääntymisestä, joka siis on Suomessa iso haaste, kuten keskustakin täällä ansiokkaasti tänään nosti esiin, mutta myös maailmalla. Esimerkiksi Kiinassa työikäinen väestö taitaa nykyennusteella puolittua tämän vuosisadan aikana, [Puhemies koputtaa] ja se on hurja yhteiskunnallinen muutos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.29 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te aloititte puheenvuoronne sanomalla, että Suomi on vahvasti sitoutunut Agenda 2030:n toimeenpanoon, mutta täällä juuri äsken hallituskumppani veti tämän vahvan sitoutumisen vessanpöntöstä alas. On toki yksi asia, että tavoitteisiin ei voida sitoutua edes retoriikan tasolla, mutta sitten toinen asia on nämä toimet, joita te olette tehneet tai jättäneet tekemättä. Te olette leikanneet yli miljardi euroa kehitysyhteistyörahoituksesta. Te olette tehneet kehitysyhteistyöstä kauppapolitiikan välineen. Suomi on lakkauttanut kokonaisia maaohjelmia sellaisissa hauraissa maissa, joissa asuvat ihmiset eivät ole vastuussa köyhyydestä ja haluaisivat löytää keinoja köyhyydestä pois, ja Suomi ei enää vastaa näihin pyyntöihin. Lisäksi Suomen ilmastotavoitteiden toteutuminen on uhattuna ja luontokato jatkuu, ja minä en katso, että tämä olisi kestävä kehitystä. Pääministeri Orpo, minun täytyy sanoa, että ei näytä tämän keskustelun perusteella tai näiden tavoitteiden perusteella ja toteutumien perusteella siltä, että Suomi olisi vahvasti sitoutunut Agenda 2030:n toimeenpanoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

15.30 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herr ordförande! Att stå fast vid klimatmålen var och är en av SFP:s tröskelfrågor när vi beslöt om medverkan i regeringen. Regeringens historiska enmiljardssatsning i forskning och innovation spelar också en väldigt viktig roll för att hitta lösningar för framtiden, men trots det här har vi inte ännu lyckats hålla takt med EU-förpliktelsekraven på koldioxidneutralitet 2035, bland annat på grund av de minskade kolsänkorna. Vi behöver alltså tilläggsåtgärder på alla sektorer. Precis som statsministern lyfte fram är ekonomi och ekonomisk hållbarhet också en fråga om att lyckas i den gröna omställningen. De hänger ihop.

Haluan tällä myös sanoa, että kun monesti sanotaan, että Suomen pitää vain hoitaa omat asiansa, niin jotta onnistuisimme kestävässä kehityksessä, meidän täytyy tukea yhteistä kansainvälistä yhteistyötä, YK:n toimintakykyä ja EU:n toimintakykyä näissä asioissa. Se on ainoa tapa, jolla voimme saavuttaa kansainvälisiä tuloksia — sopimalla yhteisesti, rakentamalla kansainvälistä yhteistyötä — eikä niin, että ajatellaan, että jokainen maa voi toimia itsekseen ja yksin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.31 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä minun että muiden kollegojen ryhmäpuheissa todettiin, että kansainvälinen tilanne on epävakaa ja geopolitiittiset muutokset ovat tällä hetkellä huomattavia. Sellaisessa tilanteessa vastakkainasettelun sijaan tarvitsemme yhteistä linjaa liittolaistemme kanssa. Me emme tarvitse räväköitä ulostuloja. Tasavallan presidentti Alexander Stubb painotti Münchenissä, että Euroopassa pitää puhua vähemmän ja tehdä enemmän. Neuvotteluita ei nimittäin edistä se, että liittolaiset keskenään moittivat toisiaan tai kyseenalaistavat toisiaan. Minä uskon — ja uskoisin, että meidän kaikkien yhteinen tavoite on se — että me saamme tulitauon ja rauhan Ukrainaan mahdollisimman nopeasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.32 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pohjois-Suomen näkökulmasta kestävän kehityksen toimenpiteissä piilee mahdollisuus. Meillä on puhtaita luonnonvaroja, joita voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannossa ja kiertotaloudessa. Tuulivoiman ja vetyteknologian kehittäminen tuo pohjoiseen myös alueellista elinvoimaa tukevia ratkaisuja, työpaikkoja, investointeja. Pohjoisessa kehitys ei saa tarkoittaa luonnon turmelemista, vaan meidän on edettävä tässä asiassa rauhallisesti, harkiten ja pitkäjänteisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.33 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on menestynyt hyvin YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden näkökulmasta toisin kuin iso osa muusta maailmasta. Suomi on perinteisesti ollut koulutususkovainen maa. Olemme luottaneet siihen, että kun koulutamme tyttöjä ja naisia, niin se vaikuttaa kehitysmaissa positiivisesti.

No, ajatellaanpa hetki Afganistania. Maan auttamiseen, erityisesti tyttöjen ja naisten kouluttamiseen panostettiin todella paljon. Mitä siitä on jäljellä ajatellen naisten ja tyttöjen asemaa tällä hetkellä? [Timo Harakan välihuuto] Vastaus on, että ei juuri mitään. Kokonaisuutena panostimme 430 miljoonaa euroa 20 vuodessa.

Lempisanontani on: ”Kulttuuri syö strategian aamupalaksi.” Mikäli haluamme kehitysmaihin tasa-arvoa, tulee myös miehiä kouluttaa, sillä vanhat uskomukset ja perinteet syrjäyttävät helposti koulutuksen pienetkin edistysaskeleet tasa-arvon osalta. Avun antamiselle tulee asettaa ehtoja. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi: turvatkaa te tyttöjen koulumatkat lainsäädännöllä, [Puhemies koputtaa] niin autamme teitä. Onneksi tämä hallitus [Puhemies koputtaa] on muuttanut suuntaa terveempään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

15.35 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteon tärkeä tavoite elinikäisten oppimismahdollisuuksien turvaamisesta luisuu nyt hallituksen toimien seurauksena käsistä. Aikuiskoulutustuki on lakkautettu, vapaan sivistystyön rahoitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tusta leikattu ja nyt viimeisimpänä nämä 120 miljoonan säästöt ammatillisesta koulutuksesta erityisesti aikuisiin suunnaten.

Valtaosa läntisen Euroopan maista panostaa jatkuvan oppimisen kehittämiseen kaikilla koulutussektoreilla, ja onkin hyvin valitettavaa, että Suomessa tehdään nyt ihan vastakkaisen suuntaisia liikkeitä. Kasvaneet työttömyysluvut kuitenkin vaatisivat nyt kiireesti toimia suunnan kääntämiseen, sillä ne kuitenkin haastavat meidän sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuttamme. Meidän oman hallituksen politiikka, jolla heikennetään uudelleenkouluttautumisen mahdollisuuksia kaikilla tavoilla, kuitenkin vaikuttaa ihan toiseen suuntaan ja lyö samalla korvalle pääministerinkin mainitsemaa tärkeätä kestävän talouden ulottuvuutta. Onko tämä nyt ihan järkevää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.36 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia pääministerille agendan esittelystä. — Tämä selontekohan tosiaan kokoaa hallituksen toimet Agenda 30:n toteuttamiseksi ja luo kokonaiskuvan hallituksen toimista, ja siinä mielessä oli vähän ihmeellinen puheenvuoro hallituspuolueen edustaja Garedewilta.

Puhemies! Kun puhutaan kestävydestä ja kestävän kehityksen periaatteista, niin täällä selonteossa on mainittu myös kulttuurillinen kestävyys, ja se on jäänyt kyllä aika vähälle puheelle myös ryhmäpuheenvuoroissa. Kysyisinkin alueitten näkökulmasta. Kulttuurinen kestävyys tarkoittaa yhteisön ja yhteiskunnan kykyä säilyttää, uudistaa ja välittää kulttuuriperintöään sukupolvelta toiselle muuttuvassa maailmassa. Se liittyy vahvasti ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kestävyteen, koska kulttuuri vaikuttaa siihen, miten ihmiset suhtautuvat ympäristöönsä, talouteensa ja toisiinsa. Kysyn tätä Itä-Suomen näkökulmasta. Miten Itä-Suomi otetaan tästäkin näkökulmasta [Puhemies koputtaa] kestävän kehityksen mukaisesti huomioon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä. Holopainen on poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.37 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meinasin minäkin nostaa kulttuurisen kestävyuden esiin, mutta kestävyiden elementtejä tässä selonteossakin on huomioitu, myös turvallisuus ja demokratia ja oikeusvaltion vahvuus, eli tarkastellaan näiden kolmen tutun elementin lisäksi viittä elementtiä. Pohjoismaissa me ollaan onnistuttu rakentamaan sosiaalisesti ja demokraattisesti vahvaa ja kestävää yhteiskuntaa, ja sen takana on kyllä vahva kansalaisyhteiskunta. Tuntuu, että hallitukselta, kun järjestöleikkauksia toisensa perään tulee, unohtuu tämä vahvan kansalaisyhteiskunnan rooli.

Nuorista viimeisessä mittauksessa yli 60 prosenttia näkee, että turvallisuustilanne heikenee seuraavan viiden vuoden aikana. Erityisen tärkeätä olisi ottaa nuoret mukaan kansalaisyhteiskuntaan, demokratiaan ja rauhantyöhön ja tuoda tähän resursseja ja vahvistaa tätä YK:n lauselman ”nuoret, rauha ja turvallisuus” toimeenpanoa myös Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.38 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030:n tavoitteena on köyhyyden poistamisen sekä kestävän kehityksen, ympäristön, talouden ja ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

misen tasavertaisuus. Kun hallitus kuitenkin leikkaa meillä sosiaaliturvasta, ilmatorahoituksesta, kehitysyhteistyöstä ja koulutuksesta, niin ihmetyttää tämä kehityssuunta, mihin olette maata viemässä, ja näistä tavoitteista kuitenkin, pääministeri, kerroitte, että ne kuuluvat myöskin teidän ohjelmaan.

Jotta Suomi voi edistää kestävästä kehitystä kotimaassa ja globaalisti, koulutus on keskeisessä asemassa. Mainitsette toimenä tässä selonteossa, että hallitus nostaa koulutus- ja osaamistasoa ja haluaa pitää jokaisen nuoren mukana koulutuspolulla, mutta keinot jäävät hatariksi. Nostatte ammatillisen koulutuksen esiin, mutta ette mainitse sitä, että hallitus leikkaa sieltä 120 miljoonaa. Myöskin kiertotalous nousi tässä raportissa esiin, ja mietin, voisiko opettajien täydennyskoulutuksessa [Puhemies koputtaa] mielestänne olla enemmän kiertotalouden teemoja [Puhemies koputtaa] ja tällaista luonto- ja ympäristökoulutusta. Kuinka tämä onnistuu, [Puhemies koputtaa] kun opettajien täydennyskoulutuksestakin leikattiin rahoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.40 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin näissä Agenda 2030 -mittareissa olemme maailman paras. Voimme tietenkin täällä ruoskia itseämme siitä, miksi emme ole vielä ylivoimaisemmin paras kuin mitä tällä hetkellä olemme, mutta minä ainakin kiitän niin Sipilän hallitusta kuin Rinteen—Marinin hallitusta kuin Orpon hallitusta siitä, että olemme tässä tilanteessa, ja se on hyvä lähtökohta. Toki aina voidaan parantaa asioita. Itse asiassa kiertotaloudessa, minkä edustaja Lohikoskikin mainitsi, emme ole tarpeeksi korkealla kyllä EU:takaan katsoen, joten tätä voisi ehkä tutkailla, onko siellä jotain lainsäädännöllisiä hankkeita, millä voisimme ehkä parantaa sitten jatkossa kiertotaloutta.

Arvoisa puhemies! Ehkä loppuun sitten tällainen tietty kysymys puhtaasta vedestä. Siinä Suomi on itse asiassa maailman paras. Ja tietyllä lailla olemme tätä vesidiplomatiaa kyllä vuosien aikana harrastaneet, mutta näkisin kyllä, että tulevaisuudessa puhdas vesi on yhä hankalammin tavoitettavissa monessa maassa, joten tästä vesidiplomatiaasta ja niistä keinoista ja teknologiasta, mitä meillä täällä on, varmasti saisimme kyllä vielä paljon koamme isomman asian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

15.41 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtioneuvostolle ja pääministerille tästä selonteosta YK:n kestävästä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:een liittyen. Yksi demokratian peruspilareista on vapaa ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta. Järjestöleikkauksia tulisi välttää ja korostaa nimenomaan kansalaisjärjestöjen roolia yhteiskunnan moniäänisyyden vahvistamisessa. Orpon hallituksen toimii päinvastoin tässä kysymyksessä.

Vihapuhetta ja valeuutisia vastaan tarvitaan vahvoja toimia, jotta demokratia ja sananvapaus voivat toteutua vastuullisesti. Ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen tukemisen tulee olla keskeisellä sijalla Suomen kehityspolitiikassa. Nämä ovat myös EU:n perusarvoja, jotka ohjaavat EU:n ulkoista toimintaa. Rauhan ja vakauden edistäminen kansainvälisessä yhteistyössä, esimerkiksi vahvistamalla Suomen roolia rauhanvälittäjänä ja tukemalla konfliktien ennaltaehkäisyä, nousee nyt entistä suurempaan arvoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.42 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvussa, mutta usein unohdetaan, että tätä kehitystä vauhdittaa myöskin alueellinen eriarvoisuus ja sen kiihtyvä kasvu. Maakunnat ja niiden kehitysnäkymät eriytyvät toisistaan, ja tästä on hyvä esimerkki tietenkin itäisen Suomen tilanne. Mutta samalla on muistettava, että myöskin kunnat maakuntien sisällä eriytyvät, niiden kehitysnäkymät eriytyvät toisistaan. Tämä näkyy niin työllisyystilastoissa, hyvinvointi-indikaattoreissa kuin vaikkapa asuntojen hintojen romahtamisena harvaan asutulla alueella.

Arvoisa pääministeri! Tässä selonteossa ei avata, kuinka hallitus edistää alueellista kestävä kehitystä ja koko Suomessa. Aiotteko pitää huolta kaikista riippumatta siitä, missä he asuvat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.43 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän puheena olevan agendan keskiössä meillä ovat sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen hyvinvointi ja kestävyys. Nykyisillä talouden ehdoilla ja näissä raameissa insentiivi vain ei ole koskaan ollut hyvinvoinnin lisääminen kaikille vaan voiton tuottaminen omistajille. Hyvinvointia voi kyllä tulla edeltävän seurauksena, mutta se ei ole koskaan ollut nykyisen muotoisen fossiilikapitalismin toiminnan varsinainen motivaattori. Talouden kuuluisi olla väline, ja sellaisena myös oikeisto sitä mielellään puolustaa, vaikka talous on tosiasiaa ollut pitkän aikaa ja monelle puolueelle ja toimijalle globalistikin itseisarvo. Siksi me ollaan tässä tilanteessa, että globaalien kriisien ratkaisemiseksi me laaditaan agendoja, joiden tavoitteiden täyttämässä jatkuvasti viivästyään ja epäonnistutaan. Talous sanelee ehdot, ja niihin ehtoihin eivät valitettavasti tällaisenaan sovi hidastaminen, resurssien säästäminen ja varallisuuden tasaisempi jakaminen, siis ne asiat joista seuraisi aidosti kestävä hyvinvointia kaikilla mainituilla kolmella osa-alueella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

15.44 **Nasima Razmyr sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan yhteiskunnassa oikeastaan kaikkia, hyvin laajasti eri toimijoita: kuntia, kaupunkeja, tietenkin valtiota, kansalaisyhteiskuntaa, mediaa, yksityistä sektoria. Myös minä olen hyvin huolissani näistä leikkauksista, jotka kohdistuvat nyt kansalaisyhteiskuntaan ja erityisesti meidän järjestöjemme toimintaan.

Hallitushan on tässä keskeinen esimerkki siitä, miten Agenda 2030 -tavoitteet toteutuvat. Tässä yhteydessä, aivan kuten tässä keskustelussa olemme kuulleet, valitettavasti muutos on hyvin hidasta, ja toisaalta maailmalla nähdään myös hyvin toisenlaista ja vääränlaista kehitystä samanaikaisesti.

Ehkä vetoamuksena, pääministeri, teille: Kiitos hyvästä puheenvuorostanne. Uskon, että otatte tosissanne nämä tavoitteet, ja toivon todella, että hallitus ei lähtisi leikkaamaan niiltä kaikista köyhimmiltä niin täällä Suomessa kuin maailmalla. Ja kyllä se koulutus aina kannattaa, vaikka siellä Afganistanissa — kyllä siellä [Puhemies koputtaa] kokonainen sukupolvi on ehditty kouluttamaan. Siitä huolimatta toivon, että suhtaudutte [Puhemies koputtaa] näihin tavoitteisiin hyvin vakavasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.45 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että me ollaan tässä saavutettu näitä 86-prosenttisesti. Mutta siitä, onko tässä nyt tapahtunut käänne johonkin suuntaan, voi sanoa, että kun tämän selonteon mukaan vuonna 22 on oltu työllisyysasteen osalta huippulukemassa, niin ainakin siitä luvusta on tultu nyt viimeisen vuoden, puolentoista aikana selvästi alaspäin. Eli suunta muuttuu.

Mutta se, mikä tässä ehkä on kokonaisuudessaan ydintä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti, on osaamisen korostaminen, joka täällä on hyvää, ja sitä pitää viedä eteenpäin. Ja toinen kokonaisuus liittyy tähän tasa-arvoon, siihen, että pidetään kaikki ihmiset mukana ja yhdenvertaisesti viedään asioita eteenpäin. Sitä kautta ehkä saavutamme sitten tuottavuuden kehitystä, ja se tuo sitten mahdollisuuksia tehdä talouskasvua ja tehdä vihreätä siirtymää ja niin pois päin. Me tarvitaan kuitenkin niitä juuriasioita, joilla me tässä tehdään asioita paremmin. Eikö niin, pääministeri?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.47 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko kestävästä kehityksestä osoittaa, että hallituksen puheet ja teot ovat ristiriidassa keskenään. Ilmastokriisi, luontokato ja luonnonvarojen ylikulutus kiihtyvät, eikä hallitus edes yritä tosissaan ratkaista näitä kriisejä.

Yksi esimerkki tästä on luontoa koskevan tavoitteen saavuttamiseksi selontekoon kirjatun vanhojen metsien suojelu. On aikamoista bluffia, että hallituksen ylitiukoilla kriteereillä, joilla suojeltaisiin vain murto-osa siitä, mitä tarvittaisiin metsäluonnon häviämisen pysäyttämiseksi, väitetään vastattavan tavoitteeseen luontokadon pysäyttämistä.

Agenda 2030 -toimintaohjelma voisi toimia kansallisena kestävä kehityksen kirittäjänä. Hallitus kuitenkin jättää tämän mahdollisuuden käyttämättä. Meidän on pystyttävä parempaan, ja meidän on kannettava myös globaalia vastuuta, toisin kuin hallitus kehitysyhteistyöstä massiivisesti leikkaamalla tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.48 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän selonteon keskeisimpiä teemoja on köyhyyden vähentäminen. Köyhyyttä on Suomessa kyetty torppaamaan niillä perustuksilla, joita hyvinvointivaltiomme sisään on rakennettu vuosikymmeniä. Nuo perustukset ovat pohjautuneet solidaarisuudelle, ajatukselle maamme yleisestä edusta ja sen toimivuudesta. On pidetty huolta heikoimmasta, oli kyse sitten tuloista tai työmarkkinoista.

Nyt tämä suunta on kuitenkin kääntynyt. Saimme juuri lukea, kuinka asunnottomuus on kasvanut ensi kertaa yli kymmeneen vuoteen. Saimme lukea aikaisemmin kasvavista leipäjonoista, joissa on yksinäisiä lapsia. Samaan aikaan on huoli siitä, kasvaako esimerkiksi työssäkäyvien köyhyys.

Arvoisa pääministeri, toivonkin, että maamme hallitus reflektoisi omien toimiensa kestävyttä tai kestävättömyyttä tämän selonteon pohjalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

15.49 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että Suomihan on maailman mittapuulla menestynyt tässä työssä varsin erinomaisesti, ja siitä sopii olla ylpeä. Mutta yhtä lailla on samaan aikaan totta, että kun me nyt sitten katsomme niitä kehityskulkuja, jotka juuri tässä viime aikoina ovat olleet liikkeessä, niin myöskään Suomen tilanne ei tältä osin enää ole yhtä ruusuinen. Tältä osin toivoisi, että hallitus kuitenkin ottaisi huomioon sen kritiikin, joka kohdistuu juuri siihen, että tämän selonteon sanat ja siten toisaalta hallituksen muut teot eivät kohtaa.

Mutta, arvoisa puhemies, kun todella Suomi on kuitenkin maailman mittapuulla menestynyt tässä kokonaisuudessa varsin hyvin, niin olisin nyt kysynyt hallitukselta: olisiko kuitenkin järkevä miettiä sellaisia kokonaisuuksia, missä me voisimme olla entisestään kiritämässä myös muuta maailmaa, jotta tosiasiallisesti kehitys olisi muuallakin yhtä myönteistä kuin mitä me olemme täällä itse kyenneet tekemään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.50 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille tästä selonteosta. Vaikka meillä tosiaan Suomessa asiat ovat erittäin hyvin tästä Agenda 2030 -näkökulmasta, niin silti meilläkin on edelleen tekemistä. Meillä ei ole varaa tinkiä kestävä kehityksen tavoitteista, vaikka muu maailma näyttää menevän taaksepäin.

Suomessa haasteet ovat muun muassa ylikulutus, metsäkato ja ympäristön kestävyys sekä sosiaalinen kestävyys. Esimerkiksi lapsiperheköyhyys on valitettavasti yleistynyt, ja monen perheen toimeentulo on hankaloitunut sosiaaliturvaleikkausten vuoksi. Näitä lapsivaikutusten arviointeja pitäisi ottaa yhä paremmin huomioon päätöksenteossa. Millä tavalla, pääministeri, ajattelette, että voisimme edelleen vahvistaa yhteiskuntamme sosiaalista kestävyyttä, ja voisiko, arvoisa pääministeri, sosiaalisen kestävyuden tiedepaneeli olla yksi toteuttamiskelpoinen ajatus? Olisin myös halunnut kysyä teidän kantaanne siihen, mitä tapahtuu Agenda 2030:n jälkeen ja pitäisikö Suomen ottaa siihen kantaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

15.51 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kuvaavaa, että hallitus on selonteossa nimennyt keskeisiksi köyhyden poistamista edistäviksi toimiksi sellaiset toimet, jotka tosiasiallisesti myös hallituksen omien vaikutusarviointien perusteella lisäävät köyhyyttä. Selonteon mukaan te siis vähennätte köyhyyttä lisäämällä köyhyyttä. Te perustelette sosiaaliturvaleikkauksia työhön kannustamisella, vaikka tiedätte vaikutusarvioiden perusteella niiden lisäävän köyhyyttä merkittävästi, myös siinä tapauksessa, että laskennalliset työllisyysvaikutukset toteutuisivat täysimääräisesti. Ei tämä tällainen oikein hallituksen politiikan uskottavuutta lisää, joten, arvoisa pääministeri, eikö olisi rehellisempää vain yksinkertaisesti myöntää ääneen se, että tämän hallituksen ensisijaisia tavoitteita ei ole köyhyden poistaminen tai Agenda 2030:n muiden tavoitteiden edistäminen? Täällä jo hallituskumppaninne edustajat ansiokkaan rehellisesti sen kertoivat. Ettekö tekin voisi vain myöntää sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

15.52 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade herr talman! Den globala uppvärmningen hör till mänsklighetens största utmaningar. Den pågår i bakgrunden av krig och stora säkerhetspolitiska utmaningar i världen, och vi måste ha förmågan att arbeta med alla dessa frågor samtidigt. Åland har länge prioriterat hållbarhetsarbete, och det är viktigt inte bara som politisk prioritering utan för många företag och privatpersoner. Åland har en egen plats i kommissionen för hållbar utveckling som statsministern leder.

Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille tästä selonteosta. On tärkeä muistaa, että kaikki voivat tehdä jotain kestäväen kehityksen puolesta, ja on myös tärkeä muistaa, että nämä panostukset voivat samalla olla tärkeitä myös Suomen taloudelle ja huoltovarmuudelle. Öljykattilan vaihtaminen esimerkiksi ilmalämpöpumppuun tai kalliolämpöpumppuun ei ole pelkästään ympäristöteko vaan myös hyödyllinen panostus Suomen kauppataaseeseen, sillä öljynsaanti perustuu pelkästään maahantuontiin. Samasta syystä on tärkeää, että vihreä siirtymä merenkulussa jatkuu, sillä merenkulussa on jo onnistuttu vähentämään olennaisesti laivaliikenteen päästöjä Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.54 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, te painotte, että Suomi on hoitanut oman tonttinsa, mutta eihän se ole niin. Suomen ilmastotavoitteet ovat uhattuina ja luontokato sekä ylikulutus jatkuvat. Suomen kestäväen kehityksen haasteena on nimenomaan ekologinen kestävyys ja vaikutukset muihin maihin, mutta te kuitenkin sivuutate nämä täysin. Sen sijaan te valitsitte painottaa sitä, että ennen kaikkea taloudesta on pidettävä huolta. Tämäkin on mielestäni käsittämätön arvojärjestys. Ympäristön kestävyys on kaiken kestäväen kehityksen ehto, ja teillä ei kuitenkaan näytä olevan mitään poliittista tahtotilaa ekologiseen kriisiin vastaamiseksi. Päinvastoin hallituksen riveistä halutaan poistaa ilmastotavoite, ja juuri tänäänkin hallituspuolueista on väheksytty Suomen ympäristövaikutusten merkitystä. Tämä ei ole tarvittavaa johtajuutta. Me tarvitsemme akuutisti lisää ympäristötoimia, emme niiden perumista. Pääministeri, aiotteko esimerkiksi puolivälirihessä tehdä tarvittavat lisäpäätökset [Puhemies koputtaa] ilmastotavoitteiden turvaamisesta? [Vasemmalta: Erittäin hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, viisi minuuttia. Sitten siirrymme puhujalistalle.

15.55 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Siis kestävä kehitys tarvitsee kaikki kolme jalkaa: ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen. Ei ole epäilystäkään, etteikö tarvita nämä kaikki kolme. Tällä hetkellä se, mikä pettää kaikkein akuuteimmin, on taloudellinen kestävyys, ja sen seurauksena meillä on suuria vaikeuksia myöskin näiden muiden kanssa. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] Mitenkään en väitä, että joku olisi muita tärkeämpi, mutta talouden kanssa meillä on kaikkein akuuteimmat ongelmat.

Ja mitä tulee sitten tähän — puhun vaan lyhyesti, kun en halua mennä nyt tähän leikkauskeskusteluun: Meillä vaan on siinä erilainen ajatus kuin oppositiopuolueilla, ainakin osalla, koska meidän mielestämme se kestävä hyvinvointi myös yksilön tasolla perustuu työntekoon ja yrittämiseen, siihen, että on mahdollisuus päästä töihin. Siksi nämä uudistukset on tehty tietyllä tavalla myöskin sosiaaliturvaan, ja minä uskallan sen sanoa, että kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

sosiaaliturvaa, kyllä, on leikattu, niin se on tehty sillä tavalla, että se kohdistuu aktiiviväestöön. Ja me teemme kaikkemme, että ne laskennalliset työpaikat muuttuvat oikeiksi työpaikoiksi ja että näillä ihmisillä on mahdollisuus mennä töihin. Nyt, minusta Suomen onneksi, talous on lähtenyt kasvuun viime vuoden lopulla, ja se kasvaa edelleen. Ja toivon hartaasti — ja toivon, että kaikki toivovat — että tämä myllerrys maailmalla, mikä nyt on käynnissä, ei taas saa tätä pysähtymään. Jos talouden kasvu jatkuu, jos Ukrainaan saadaan rauha, niin minä uskon, että talouden kasvu tulee olemaan todella voimakasta. Silloin kaikki ne hankkeet, jotka ovat itse asiassa kestävän kehityksen ytimessä, eli energiamurrokseen, puhtaaseen siirtymään, kiertotalouteen ja biotalouteen liittyvät hankkeet, joita on kymmeniä ja satoja ympäri Suomea, lähtevät liikkeelle. Me ratkomme silloin kaikkia näitä ongelmia yhtä aikaa: meille tulee työtä, meille tulee lisäarvoa tuottavia työpaikkoja, me vähennämme päästöjä, me pidämme huolta luonnosta. Tämä on se iso linja siinä, mitä Suomessa on tehty. Te voitte moittia yksittäisiä keinoja, mitä hallitus on tehnyt. Tämä on se iso linja, mitä kaikki ovat tässä salissa kannattaneet. Ja eikö niin, että toivotaan, että tämä kehitys lähtee nyt liikkeelle? Toivotaan sitä, koska se ratkoo kaikkia näitä kolmea ongelmaa samaan aikaan. Ja jotta tämä jatkuu — minusta edustaja Harjanne nosti hyvin tämän tutkimuksen ja uusien innovaatioiden merkityksen — siksi se miljardi tutkimukseen, innovaatioihin ja tuotekehitykseen, joka yhdessä päätettiin, on aivan keskeinen tulevan kestävän kehityksen turvaamisessa.

Tekoäly — se on sellainen, jonka kimppuun eduskunnankin pitää käydä. Meidän pitää yhdessä tietää kaikki, mitä siinä tapahtuu. Edustaja Harakan kanssa osallistuimme erinomaiseen seminaariin Pariisissa viime viikolla. Se muuttaa koko maailmaa, ja jos emme hallitse sitä, niin menetämme luultavasti kestävän kehityksen osalta asioita, mutta jos me onnistumme, niin voidaan ratkoa maailman ongelmia, tuoda paljon hyvää kaikille.

Mutta mitä sitten tulee yksittäisen hallituspuolueen edustajan sanomisiin, ne eivät edusta kaikilta osin hallituksen linjaa. Tehdään se nyt täysin selväksi, [Vasemmalta: Hyvä kuul-la!] eivät edusta kaikilta osin. Mutta se meidän täytyy myöskin ymmärtää, että Suomessa on paljon ihmisiä, jotka eivät tahdo pysyä mukana tässä keskustelussa. Siksi on tärkeää, että me lähetetään heille kaikille viesti, ei naureskellen vaan ihan vakavasti, että me tehdään näitä asioita niin, että Suomessa riittää ihmisille töitä ja toimeentuloa, että arjen kustannukset eivät nouse mahdottomiksi ja että me pidämme kuitenkin Suomesta huolta, koska aidosti ihmisillä on huoli, että nämä pettävät. Ei sitä voi väheksyä. Mutta toistan sen, mitä sanoin: hallituksen linja on teille esitelty, ja se on kaikkien hallituspuolueiden hyväksymä.

Ja vielä muutamia asioita, joitakin kommentteja.

Ensinnäkin tämä ilmastonmuutos ja tavoitteet: Hallitus on sitoutunut ilmastolakiin ja Euroopan unionin tavoitteisiin, ja me teemme töitä tämän asian eteen. Meillä on suuria haasteita, joista vähäisin ei suinkaan ole maankäyttösektori, mutta me haemme ratkaisuja. Meillä on iso työ edessä kevään aikana ja pitkälle tulevaisuuteen. Nämä lukevat hallitusohjelmassa, ja me pidämme hallitusohjelmasta kaikilta osin kiinni.

Sitten viimeiseksi vielä puhun nuorista. Siis kyllä voidaan käydä tätä aikuiskoulutuksesta leikkausta aina läpi, mutta tosiasia on se, että samaan aikaan opetukseen, koulutukseen ja sivistykseen kokonaisuutena eli OKM:n pääluokkaan on 23—25 tullut 700 miljoonaa euroa lisää — 700 miljoonaa euroa lisää. Se on yliopistojen ja korkeakoulujen indeksejä, se on peruskouluun lisärahoitusta, se on tutkimus- ja innovaatorahoitusta. Toivon, että sille annetaan arvo. Ne osuvat niihin kohtiin, mitä me halutaan, nuoriin ja tulevaisuuteen. Ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

mitä nuoriin tulee, niin Nuorten Agenda perustettiin 2017 kirittämään kestävän kehityksen työtä, ja he todella ovat tehneet sitä. Nuoret ovat aina esillä, kun kestävän kehityksen toimikunta johdollani kokoontuu, ja heidän äänensä on kaikkein tärkein, sitä meidän pitää yhdessä kuunnella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalisalle. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 on koko maailman yhteinen tehtävä. Ilmastomuutos, luontokato ja saastuminen ovat suuria haasteita, joihin meidän on vastattava päättäväisesti. Suomi on edelläkävijä kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa, mutta meilläkin on vielä työtä tehtävänä. Toimimme on oltava kunnianhimoisia, jotta tulevat sukupolvet voivat elää turvallisessa ja elinvoimaisessa ympäristössä.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030:n toimeenpano on välttämätöntä myös turvallisuuden näkökulmasta. Ilmastokriisi ja luonnonvarojen ehtyminen lisäävät maailmanlaajuisia jännitteitä ja vaikuttavat siten myös Suomen turvallisuuteen. Suomi on aina ollut vastuullinen kansainvälinen toimija, ja meidän on jatkossakin kannettava vastuumme. Kestävän kehityksen on oltava osa turvallisuuspolitiikkaamme, sillä vakaus ja kestävä tulevaisuus kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjois-Suomen näkökulmasta kestävän kehityksen toimenpiteissä piilee mahdollisuus. Meillä on puhtaita luonnonvaroja, joita voidaan hyödyntää kestävällä tavalla esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannossa ja kiertotaloudessa. Tuuli-voiman ja vetyteknologian kehittäminen tuo pohjoiseen myös alueellista elinvoimaa tukevia ratkaisuja, kuten työpaikkoja ja investointeja. Pohjoisessa kehitys ei saa tarkoittaa luonnon turmelemista, vaan meidän on edettävä tässäkin asiassa rauhallisesti, harkiten ja pitkäjänteisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Lapset ja nuoret ovat kestävän tulevaisuuden ytimessä. Meidän on voitava luottaa siihen, että me päättäjät teemme ratkaisuja, jotka turvaavat ympäristön myös tuleville sukupolville. Meidän on pidettävä huolta siitä, että kaikilla on mahdollisuus oppia, työllistyä ja rakentaa turvallista tulevaisuuttaan. Siksi Agenda 2030 ei ole vain lupauksia, vaan se vaatii tekoja. Hallitus on sitoutunut toteuttamaan näitä kestävän kehityksen tavoitteita. Meidän on katsottava tulevaisuuteen ja varmistettava, että Suomi pysyy kestävän kehityksen kärkimaana myös jatkossa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Strandman, poissa. — Edustaja Hiltunen.

16.04 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käymme nyt lähetekeskustelua valtioneuvoston antamasta selonteosta, joka koskee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelmaa Agenda 2030:tä. YK:n globaalien kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n tavoitteena on poistaa köyhyys ja edistää kestävä kehitystä niin, että ympäristö, talous ja ihmiset huomioidaan tasavertaisesti. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna tavoitteiden toimeenpanossa ollaan jäljessä, mikä korostaa ohjelman merkitystä myös meille Suomessa. Suomen tosin on viimeisimmässä mittauksessa todettu saavuttavan tavoitteet kaikkein parhaiten.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Kyse on kansainvälisestä sitoumuksesta, jonka tavoitteet ulottuvat laajasti eri elämän-alueille. Ekologinen, inhimillinen ja kulttuurinen kestävyys, demokratia, oikeusvaltio ja turvallisuus sekä sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys ovat kaikki avainasioita, joihin meidän tulee kiinnittää huomiota. Tämä selonteko antaa erinomaisen mahdollisuuden arvioida hallituskauden toimia suhteessa ohjelman tavoitteisiin ja pohtia, kuinka voimme edistää niitä entistäkin paremmin.

Koska Agenda 2030 sisältää 17 eri tavoitetta ja aika on rajallinen, nostan esiin kolme keskeistä teemaa: köyhyyden poistaminen, hyvinvoinnin ja terveyden takaaminen sekä koulutus.

Ensimmäinen tavoite on poistaa köyhyys kaikkialta. Vaikka Suomessa ei ole YK:n määrittelemää äärimmäistä köyhyyttä, hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ovat lisänneet asunnottomuutta ja lapsiperheköyhyyttä. Myös elinkustannusten nousu haastaa kansalaisten toimeentuloa. Erityisesti nuoret, joiden tulevaisuudesta me poliitikot vastaamme, kärsivät leikkausten vaikutuksista. On välttämätöntä, että teemme päätöksiä, jotka takaavat jokaiselle kodin, toimeentulon ja mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan. Näin voimme myös vahvistaa sisäistä turvallisuuttamme ja yhteiskunnan resilienssiä.

Toinen tärkeä tavoite on terveyden ja hyvinvoinnin takaaminen kaikenikäisille. Vaikka Suomi YK:n mittareilla pääosin täyttää tämän tavoitteen, terveydenhuollossamme on merkittäviä haasteita. Leikkaukset eivät vähennä hoidon tarvetta, ja asiakasmaksujen korotukset sekä hoitojonojen piteneminen heikentävät palvelujen saavutettavuutta. Terveydenhuollon pitää olla kaikkien saatavilla, sillä jokainen meistä tarvitsee jossain vaiheessa elämänsä hoitoa ja apua. Emme voi olla tyytyväisiä pelkkään kriteerien täyttymiseen, vaan meidän on varmistettava, että palvelut toimivat aidosti tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Kolmantena nostan esiin koulutuksen, joka on kestävä tulevaisuuden perusta. Suomessa voimme olla ylpeitä siitä, että jokaisella on mahdollisuus käydä koulua ja opiskella varhaiskasvatuksesta korkeakouluun asti. Vaikka yleinen keskustelulinja perusopetukseen liittyen onkin usein laskevat oppimistulokset, on syytä huomioda, että pelkät Pisa-tulokset eivät kuitenkaan kerro koko totuutta koulutuksemme laadusta vaan kuvaavat vain pientä osaa koulutuspolkumme sisällöstä. Vaikka hallitus pyrkii edistämään perustaitoja ja oppimisen tukea tarkoituksenmukaisesti, ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkaus, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien poistaminen ovat ristiriidassa koulutuslupausten kanssa. Koulutus on investointi tulevaisuuteen, eikä sen arvo ole täysin taloudellisesti mitattavissa. Kyse on ennen kaikkea sivistyksestä ja osaamisen kartuttamisesta, inhimillisestä elämästä.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi täyttää monet Agenda 2030 -tavoitteista, hallituksen toimet ovat edellä mainitusti monin paikoin ristiriidassa ohjelman periaatteiden kanssa. Meidän on kannettava vastuumme ja huolehdittava yhteiskuntamme kestävästä kehityksestä jokaisella sektorilla. Vaikeina aikoina tarvitaan entistä enemmän yhteishenkeä ja kykyä löytää ratkaisuja, jotka palvelevat yhteiskuntaa ja kansalaisia parhaalla mahdollisella tavalla ja ennen kaikkea pitkäjänteisesti. Meidän tehtävämme on luoda ihmisille mahdollisuuksia: mahdollisuuksia menestyä elämässään, osallistua yhteiskuntaan ja löytää paikkansa siinä. Usko tulevaisuuteen palautuu teoilla, ei petetyillä lupauksilla, ei pelon lietsonnalla. Inhimillinen, turvallinen ja kestävä tulevaisuus kuuluu meistä jokaiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koskela, Minja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

16.08 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Pääministeri nosti äsken esiin kestävyuden kolme ulottuvuutta, jotka ovat ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen. Pääministerin mukaan tärkein prioriteetti näistä kolmesta tällä hetkellä on taloudellinen kestävyys, ja minusta tämä priorisointi on epäonnistunut.

Kaikkein suurin ja kaikkein fundamentaalisin kriisi, jota maapallo tällä hetkellä kohtaa, on ekologinen kriisi. Tammikuu oli globaalisti mittaushistorian lämpimin kuukausi. Maapallo on kirjaimellisesti tulessa. Australia, Kalifornia, Espanja, Kreikka — tulessa kaikki, kirjaimellisesti. Kun ilmastonmuutos etenee, maastopalot tulevat lisääntymään, ilmastopollisuus tulee lisääntymään, pandemiat tulevat lisääntymään, lajeja tulee kuolemaan, ihmisiä tulee kuolemaan.

Arvoisa puhemies! Jos ilmaston kuumenemista ja luontokatoa ei pysäytetä, ei jää taloutta, jota ylläpitää, ja tämän pitäisi olla jokaisen poliitikon, myös pääministerin prioriteetti.

Arvoisa puhemies! Olemme jääneet pahasti jälkeen kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Yksi tärkein kestävä kehityksen tavoite on köyhyyden poistaminen. Silti äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten määrä kasvoi koronapandemian aikana, eikä kaikkein köyhimmässä maissa ole pystytty palaamaan aiemmalle positiivisen kehityksen uralle. Kehitys on hidastunut. Nykykehityksellä 590 miljoonaa ihmistä tulee yhä elämään äärimmäisessä köyhyydessä vuonna 2030. Merkittävä kehityksen hidaste on rahoituksen puute.

Tätä tosiasiaa vasten on katsottava Orpon hallituksen päätöstä leikata yli miljardi euroa kehitysyhteistyörahoituksesta ja valjastaa kehitysyhteistyö kauppapolitiikan välineeksi. Suomi on lakkauttanut kokonaisia maaohjelmia hauraissa maissa, ja näissä maissa asuvat ihmiset eivät ole vastuussa köyhyydestään eivätkä hallintonsa epäonnistumisista, vaan haluaisivat aktiivisesti parantaa omaa tilannettaan. Tähän Suomi ei enää vastaa.

Globaalin etelän köyhien tilanteen parantaminen ei ole Orpon hallituksen prioriteetti, mutta kiinnostavatko hallitusta myöskään Suomessa asuvat köyhät ihmiset? Numeroiden valossa eivät kiinnosta. Hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät köyhyyttä Suomessa. Näin tapahtuu joka tapauksessa, toteutuu hallituksen toive työllisyyden kasvusta tai ei.

17 000 uutta lasta jää Suomessa köyhyysrajan alapuolelle hallituksen päätösten seurauksena. Ruoka-apuun turvautuvien määrä kasvaa, sairastamisen kustannuksia nostetaan, ja arvonlisäveron korotus heikentää eniten kaikkein pienituloisimpien ostovoimaa. Eriarvoisuuden vähentämisen osalta hallitus toteaa selonteossaan, että tasa-arvon edistäminen on Suomessa keskeinen tavoite myös finanssipolitiikan, palkkatkaisujen ja sosiaaliturvan osalta. Kaikilla näillä alueilla hallitus on silti tehnyt päätöksiä, jotka lisäävät eriarvoisuutta.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti Orpon hallituksen saldo ei ole häppöinen muidenkaan kestävä kehityksen tavoitteiden osalta. Suomen ilmastotavoitteiden toteutuminen on uhattuna ja luontokato jatkuu, kuten alussa totesin. Hallitus laimentaa uusiutuvien jakeluvelvoitetta liikenteessä ja on kyvytön puuttumaan metsien kestävämpään hyödyntämiseen. Metsien hiilinielut ovat romahtaneet, ja hallitus esittää vanhojen metsien suojelemiseksi lakia, joka ei suojele juuri mitään.

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi paeta globaalia vastuutaan. Olemme kaikista maailman maista eniten negatiivisia ulkoisvaikutuksia aiheuttavien maiden joukossa, listan hännillä. Hyödyimme muista enemmän kuin huomaammekaan. Nyt hallituksen on ryhdistädyttävä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

16.13 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelmasta on täynnä sanoja, jotka ovat ristiriidassa hallituksen tekojen kanssa. On valitettavaa, että Suomi hukkaa Orpon hallituksen johdolla mahdollisuuden olla globaali kestävän kehityksen edelläkävijä. Kestävän kehityksen ulottuvuuksista ekologisesti kestävä kehitys on kaiken perusta. Jos emme saa ilmastokriisiä ja luontokatoa pysäytettyä, ei pääministerin korostama taloudellinen kestävyys ole millään tavalla kestävällä pohjalla.

Selonteon mukaan Suomen erityinen heikko kohta ekologisen kestävyuden kohdalla on kiertotalous, jonka nykytila on Suomessa korkeintaan eurooppalaista keskitasoa tai heikompa. Kotimainen materiaalikulutus on yksi Euroopan suurimpia ja materiaalien kiertotalousaste vain 4,5 prosenttia. Sekin jää selvästi alle EU:n keskiarvon. Tämä ei ole Suomelle kunniaksi. Luonnonvarojen ylikulutus on ilmastokriisin ja luontokadon juurisyy, ja sitä on pystyttävä hillitsemään, jotta saamme toimintamme sopeutettua planeetan rajoihin. On selvää, että tarvitsemme voimakkaampaa sääntelyä ja kehittyneempiä vapaaehtoisia keinoja luontokadon pysäyttämiseksi ja ilmaston kuumenemisen hillitsemiseksi. Muun muassa WWF on ehdottanut ratkaisuksi kansallista luonnonvarasopimusta, joka toimisi ohjenuorana yrityksille ja yhteisöille siitä, mille tasolle niiden luonnonvarojen käyttö tulisi asettaa. Me tarvitsemme kykyä keskustella ja luoda tulevaisuutta, jossa luonnonvaroja ei ylikuluteta.

Siirtymä kestäviin, yhden maapallon mukaisiin toimintamalleihin vaikuttaa jo nyt myös elinkeinoelämään ja rahoitusmaailmaan. EU:n yritys vastuusääntely, jota Suomen ei pidä lähteä vesittämään, vaatii yrityksiltä ilmaston ja luonnon huomioimista. Euroopan keskuspankki on ottanut ilmasto- ja luontoriskit yhdeksi pankkivalvonnan kolmesta prioriteetistaan, koska on tunnistanut kestävämmien liiketoimintamallien jatkamisen riskiksi myös talouden vakaudelle. Tämä on se suunta, johon Suomenkin tulee määrätietoisesti kulkea sen sijaan, että keskitymme osoitteluun syyttävällä sormella muita ja ylläpitämään nykyisiä, kestävämpiä talouden rakenteita.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä muutama sana Suomen ilmastopolitiikasta, joka näyttää tällä hetkellä horjuvan: Oli hyvä kuulla pääministerin suusta, että hallitus on sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin, mutta samaan aikaan jopa ministerikollega on niitä hyvin avoimesti kyseenalaistanut. Selonteossa todetaan, että ilman merkittäviä lisätoimia Suomi ei saavuta omaa ilmastoneutraalisuustavoitettaan tai EU-velvoitteitaan — tämän hallitus siis selonteossa myöntää. Keskeinen syy tähän on maankäyttösektorin nielujen romahtaminen, eikä tätä ongelmaa voida ratkaista ilman hakkuiden vähentämistä kestäväälle tasolle. Tämän myönsi myös edellinen ympäristöministeri Mykkänen. Kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia maankäyttösektorilla sekä muilla sektoreilla, mutta hallitus ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin. Oireellista on, että selonteossakin lukee, että hallitus ei aio päivittää maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISUa tällä hallituskaudella, vaikka se olisi nyt aivan välttämätöntä, jotta hiilinielun vahvistamiselle saadaan uskottava suunnitelma.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.17 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015, ja se astui voimaan vuonna 2016. Sen tavoitteena on köyhyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

den poistaminen ja kestävä kehitys ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioiden. Hallitus kuitenkin leikkaa sosiaaliturvaa, ilmastorahoitusta, kehitysyhteistyöstä ja myös koulutuksesta. Tavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä vaatisi entistä laajempia ja nopeampia toimia.

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on jääty pahasti jälkeen, niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Suomen kansallisten tavoitteiden saavuttaminen on kytköksessä globaaliin ilmastopoliittiseen vastuunkantoomme. Suomen ilmastotavoitteet ovat kuitenkin juuri nyt uhattuina hallituksen riveistä käsin. Myös luontokato maassamme jatkuu. Kokonaisuudessaan Agenda 2030 -toimintaohjelma kärsii huomattavasta rahoituksen puutteesta. Samaan aikaan hallitus myös leikkaa niin kansallista kuin kansainvälistä ilmastorahoitusta tuntuvasti.

Suomen materiaallinen kulutusaste asukasta kohti on EU:n korkeimpia. Samaan aikaan kiertotalousasteemme on heikko. Tarvitsemme nopealla aikataululla konkreettisia toimia kiertotalouden edistämiseksi ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet ovat ristiriidassa suhteessa Agenda 2030:n tavoitteeseen köyhyyden vähentämisestä, johon olemme sitoutuneet Suomena myös EU:n tasolla. Hallituksen omien vaikutusarvioiden mukaan sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät köyhyyttä siinäkin tapauksessa, että niille arvioidut työllisyysvaikutukset toteutuisivat täysimääräisesti. Sosiaaliturvaleikkaukset, joita on perusteltu yksinkertaistamisella ja työhön kannustamisella, valitettavasti lisäävät Suomessa köyhyyttä nyt merkittävästi.

Köyhyyttä uhkaavat lisätä myös leikkaukset sote-palveluista, kuntoutuksesta ja työllisyyspalveluista. Lisäksi hallitus kasvattaa sairastamisen kuluja ja painottaa veronkorotuksensa arvonlisäveroon, joka iskee erityisesti köyhimpien ostovoimaan. Suunta tämän hallituksen aikana on ollut näille tavoitteille surullinen. Lapsiköyhyys on kasvanut, pitkästä aikaa myös asunnottomuus on kasvanut.

Arvoisa puhemies! Hallitus on leikannut yli miljardin myös kehitysyhteistyöstä. Tämä ei ole se tapa, jolla maailmassa edistetään kestävää kehitystä, rauhaa ja vakaita yhteiskuntia. Hallituksen vienninedistämiseen keskittyvä kehityspolitiikka jättää köyhyyden vähentämisen lapsipuolen asemaan ja unohtaa myös ihmisarvoisen työn.

Hallitus pyrkii kilpailemaan työn halpuuttamisella. Tämänkaltainen kilpajuoksu kohti pohjaa työntekijöiden oikeuksissa ja palkoissa ei ole kestävää myöskään globaalin talouden näkökulmasta. Tuottavuuden kasvu ja innovaatiot vaativat tki-panostusten lisäksi myös osaavaa työvoimaa. Emme voi kilpailla palkkoja heikentämällä, eikä elinkeinorakenteemme voi perustua vain selluntuotantoon. Tulevaisuuden tki-järjestelmän ohjaavina periaatteina tulee olla reilu siirtymä ja ekologinen jälleenrakennus. Nämä tarkoittavat kaiken inhimillisen toiminnan muuttamista maapallon kantokyvyn kannalta kestäväksi siten, että samalla torjutaan kriisien negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Selonteossa hallituksen toimenä on mainittu nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä pitää jokainen nuori mukana koulutuspolulla. Tärkeitä tavoitteita, mutta keinot tähän jäävät kuitenkin liian hatariksi. Esiin nostetaan esimerkiksi ammatillisen koulutuksen viimeaikaisia muutoksia, mutta unohdetaan mainita, että hallitus leikkasi ammatilliselta koulutukselta samaan aikaan 120 miljoonaa euroa. Kaikkien selonteon tavoitteiden saavuttaminen vaatii oppimista. Esimerkiksi ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen merkitystä voisi nostaa enemmänkin, ja tämä vaatisi opettajien lisäkoulutusta, mutta hallitus on leikannut myös opettajien täydennyskoulutuksesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Vielä lopuksi huomio siihen, että kehitysyhteistyömäärärahoissa koulutuksen tuki on pienentymässä Suomessa rajusti. 30 prosenttia koulutukseen kohdistuvasta kehitysyhteistyöstä on joutumassa leikkuriin. Tämä on liian paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

16.22 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030 -toimintaohjelma, joka hyväksyttiin vuonna 2015, asettaa kunnianhimoisen päämäärän: köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys edistäminen siten, että ympäristö, talous ja ihminen huomioidaan tasavertaisesti. Kaikki YK:n jäsenvaltiot Suomeen lukien ovat sitoutuneet näiden tavoitteiden toimeenpanoon.

Valitettavasti maailmanlaajuisesti tarkasteltuna tavoitteiden toimeenpano on pahasti jäljessä aikataulusta. Tämä asettaa meille kaikille haasteen ja velvollisuuden tehostaa toimiamme kestävä kehitys edistämiseksi. Suomen tulisi olla tässä valtio, joka näyttää esimerkkiä ja osoittaa, että sitoutumisemme näihin tavoitteisiin on vahvaa ja konkreettista. Käsiteltävänä oleva hallituksen selonteko saattaa antaakin tällaisen kuvan, mutta todellisuudessa nyt on niin, että Orpon ja Purran hallituksen politiikka vie meitä osin väärään suuntaan myös kestävä kehitys tavoitteissa.

Sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuden osalta hallituksen politiikka lisää pienituloisten määrää ja heikentää jo entisestään alhaista perusturvaa täällä koto-Suomessa. Laskennallisesti leikkaukset ovat ajaneet toimeentulotuen piiriin 100 000 uutta henkilöä ja lapsiperheköyhyys on kasvanut 17 000 lapsella. Sote-palveluihin tehdyt leikkaukset heikentävät suomalaisten oikeutta sote-palveluihin.

Suomen tekemää tärkeää kehitysyhteistyötä maailmalla heikennetään. Ilmastonmuutoksen ja luontokadon vastaisessa politiikassa otetaan takapakkia. Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia on heikennetty kovalla kädellä. Kaikki tämä ja monet muut hallituksen päätökset ovat ristiriidassa kestävä kehitys tavoitteiden kanssa ja myös tämän selonteon kauniiden sanojen kanssa.

Arvon puhemies! Haluaisin nostaa Agenda 2030:n neljännen tavoitteen, joka kuuluu: ”taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet”. Haluan nostaa sieltä kohdan tavoitteen 4 kohdalta, joka kuuluu: ”Kestävä kehitys periaatteet ovat käytössä kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle (myös ammatillinen), ja myös korkeakoulut ovat laajasti sitoutuneet edistämään kestävä kehitystä.” Tämä on mielestäni yksi kaikkein keskeisimmistä keinoista kestävä kehitys tavoitteiden saavuttamisen ja saavutusten ylläpitämisen kannalta pitkällä aikavälillä.

Rakennamme kestävämpää, parempaa maailmaa lapsille, nuorille ja tuleville sukupolville. Kestävä kehitys tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman vahvaa ja vaikuttavaa kestävyyskasvatusta. Se on avain siihen, että yksilöt, yhteisöt ja kokonaiset yhteiskunnat voivat tehdä tietoisia, vastuullisia ja kestäviä valintoja niin nyt kuin tulevaisuudessa. Eikä kestävyyskasvatus ole vain ympäristötietoisuutta, esimerkiksi jätteiden oikeaa lajittelua, vaan se kattaa myös taloudellisen, sosiaalisen ja myös kulttuurisen kestävyden ulottuvuudet. Se opettaa meitä ymmärtämään globaaleja riippuvuuksia, ilmastonmuutoksen vaikutuksia, luonnonvarojen kestävä käyttöä ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa. Se antaa kansalaisille kriittisen ajattelun taitoja ja kyvyn tunnistaa, miten omat valinnat ja päätökset vaikuttavat laajemmin maailmaan. Kestävyys periaatteet onkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

sisällytettävä koulutukseen niin, että ne eivät jää irrallisiksi oppitunneiksi vaan muodostavat läpileikkaavan teeman opetussuunnitelmissa koko koulutuspolulla alkaen varhaiskasvatuksesta aivan sinne korkea-asteelle saakka.

Me tarvitsemme myös jatkuvaa oppimista ja kestävyyskasvatusta työelämässä, jotta kestävien ratkaisujen ymmärtäminen ja soveltaminen ulottuvat kaikille aloille ja kaikkiin ikäryhmiin ja kaikkiin sosiaaliluokkiin. Ilman kestävyyskasvatusta emme voi varmistaa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista pitkällä aikavälillä. Meidän on investoitava tulevaisuuteen koulutuksen ja kasvatuksen kautta, jotta jokainen voi olla osa ratkaisua eikä ongelmaa. Suomen tulee olla tässä suunnannäyttävä, ei vain omien kansalaistensa hyväksi vaan myös globaalisti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.27 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Vuosi 2030 on vain viiden vuoden päässä, ja vain alle viidesosa Agenda 2030 -tavoitteista näyttää toteutuvan määräaikaan mennessä. Onkin tärkeää, että tätä tavoitteiden jatkosuunnitelmaa, toteuttamissuunnitelmaa, tehdään. Suomen osalta takapakkia otetaan myös useassa tavoitteessa. Tässä selonteossa ei silti tehdä Agenda 2030:n toimeenpanoon sidottuja uusia linjauksia, vaan selonteko vain kokoaa yhteen eri prosesseissa tehdyt päätökset ja toimenpiteet. Toivon kuitenkin, että selonteko ja Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumisen seuranta eivät saa hallituksessa aikaan vain tyytyväistä hyrinää siitä, että olemme kuitenkin maiden kärkitasoa, vaan tartumme tosissamme tavoitteisiin, joita emme ole saavuttamassa.

Pääministeri piti äsken puheenvuorossaan suurimpana haasteenamme talouden kestävyyttä. Vielä oleellisempi ja pitkäjänteisesti kriittisempi on ekologinen kestävyys. Kestävyyden lähtökohdaksi on oltava planetaariset rajat. Suomessa ilmastotavoitteet ovat uhattuina. Uhanalaisten lajien ja luontotyyppien uhanalaistuminen eli luontokato jatkuu maassamme, ja se jatkuu myös globaalisti. Silti Suomi on miljardin kehitysyhteistyöleikkausten lisäksi tiputtanut kehitysyhteistyötoimeenpanostamme luontopainopisteen. Toinen painopiste, joka on tiputettu kehitysyhteistyöstä, liittyy ihmisarvoisen työn edistämiseen. Tähän haasteeseen pitäisi myös vastata ja pitää kiinni myös EU:n yritys vastuulainsäädännöstä, joka myös tätä ihmisarvoista työtä turvaa.

Vetemme eivät ole Suomessa hyvässä kemiallisessa tilassa eivätkä varsinkaan meren ja jokien osalta myöskään hyvässä ekologisessa tilassa. Tähän myös edustaja Harakka viittasi aiemmassa puheenvuorossaan. Luonnonvarojen kulutus ylittää ekologisesti kestävä tason, ja kiertotalouden kehittämättömyys, johon edustaja Elo viittasi puheenvuorossaan, on Suomessa Euroopan keskiarvoa heikommalla tasolla, ja tätä on selonteossa myös nostettu esiin.

Selonteossa todetaan, että ilman merkittäviä lisätoimia Suomi ei saavuta omaa ilmastoneutraalisuustavoitettaan eikä myöskään asetettua EU-velvoitetta. Keskeinen syy tähän on maankäyttösektorin nielujen romahtaminen. Kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia maankäyttösektorilla ja muilla sektoreilla. Mutta valitettavasti hallituksen ministereidenkin suusta kuuluu enemmän kannanottoja ilmastolain purkamisen suuntaan. Onneksi tähän pääministeri ei puheenvuorossaan lähtenyt.

Mutta sitten vielä, kun aika riittää, menen tavoitteista toiseen, joka liittyy koulutukseen. Kasvatuksella, koulutuksella, tutkimuksella on keskeinen rooli sekä asenteiden muutoksessa, joka pitää saada aikaan, että toimintatapojen muutoksessa, joka pitää saada aikaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

jos haluamme tätä ekologista tavoitetta ja kestävyyttä saavuttaa. Niillä on tärkeä rooli myös innovaatioiden ja osaamisen aikaansaamisessa, joilla näitä ratkaisuja saadaan aikaan niin Suomessa kuin globaalisti. Ja vaikka Suomi valtaosin saavuttaa Agenda 2030 -tavoitteen 4 eli koulutuksen eri kohdat, ikävä tosiasia on, että peruskoulussa ja toisella asteella oppimistulokset ovat heikentyneet ja jakaantuneet eli polarisoituneet. Vuodesta 2013 lähtien nuorten ikäluokkien koulutustaso on jäänyt alemmalle tasolle kuin heitä vanhempien ikäluokkien. Merkittävällä osalla nuorista opinnot jäävät myös kesken, ja useat heistä eivät löydä paikkaansa työelämässä. Tähän on tartuttava voimakkaammin.

Tavoitteen 4.7 mukaisesti jokaisen oppijan tulee vuoteen 2030 mennessä saada kestävä kehityksen edistämiseen ja toteuttamiseen tarvittavat tiedot ja taidot koulutuksen avulla. Nämä toimenpiteet olisi syytä Suomessa koota yhteen ja arvioida, ovatko ne riittäviä. Ja jos hieman liittyy keskustelua jo huomiseen kulttuuripoliittiseen selonteeseen, niin siellä selonteossa mainitaan, että myös kulttuurin osalta nämä toimenpiteet, konkreettiset toimenpiteet, kulttuurin edistämiseksi kestävä kehityksen kontekstissa pitäisi koota yhteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen poissa. — Edustaja Aittakumpu.

16.32 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman tavoitteena on poistaa maailmasta köyhyys ja luoda maailma, jossa otetaan tasavertaisesti huomioon ympäristö, talous ja ihminen. Ohjelma sisältää monia tavoitteita, jotka maiden tulisi saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Suomi on ohjelman näkökulmasta hoitanut osansa varsin hyvin, sillä viimeisimmässä kestävä kehityksen raportissa maamme arvioitiin olevan pisimmällä tavoitteitten toimeenpanossa. Maailmanlaajuisesti tavoitteista sen sijaan ollaan vielä varsin kaukana.

Tässä valtioneuvoston selonteossa tarkastellaan ohjelman toimeenpanoa, ja tämä on varsin laaja katsaus suomalaisen yhteiskunnan eri alueisiin. Nostan esille vain kaksi erityisesti lapsia ja nuoria koskettavaa aihetta.

Tilannehan on se, että syntyvyys maassamme on historiallisen alhainen ja monin paikoin myöskin lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt. On luotava lapsi- ja perheystävällisempää Suomea. Lasten ja nuorten tulevaisuus on ratkaisevaa myös siinä, millainen maa Suomi on tulevaisuudessa ja millainen maa Suomi on ikääntyä, millaisessa maassa lapsemme ja nuoremme elävät nyt ja millaista maata he tulevat sitten aikanaan rakentamaan, kun on heidän vuoronsa ottaa vastuuta.

Tässä selonteossa todetaan Suomen tilanteesta yhtenä huolenaiheena, että yli 20 vuotta jatkunut oppimistulosten lasku on maassamme ollut kansainvälisesti poikkeuksellisen nopeaa. Nuorten oppimistulokset ovat laskusta huolimatta yhä kansainvälisesti vertaillen hyviä, mutta tilanne on mennyt huonompaan suuntaan. Tähän ilman muuta pitää tarttua, ja on hyvä, että on tartuttukin. Hallitushan on kiinnittänyt tilanteeseen huomiota ja on esimerkiksi tuonut esityksen, jolla rajoitetaan kännyköiden käyttöä kouluissa, ja peruskoulua myöskin on päätetty nyt hallituskauden aikana vahvistaa 200 miljoonalla eurolla. Myös oppimisen tukea uudistetaan, mikä tarkoittaa sitä, että vähemmän paperinpyörittelyä ja enemmän opettamista. Äidinkielen oppiminen on edellytys kaikelle oppimiselle, ja siksi on tärkeää, että on päätetty lisätä äidinkieltä ja myöskin matematiikkaa peruskouluihin.

Mutta tietysti lapsen ja nuoren hyvinvointi ennen kaikkea lähtee sieltä hänen omasta kodistaan ja perheestään, ja siksi on myöskin eri tavoin tehtävä toimenpiteitä ja myöskin mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tittävä niitä keinoja, joilla voisimme vahvistaa äitien ja isien kasvatusta- ja hoivatyötä. Tässä selonteossa tulee esille se, että yhtenä tämän kestävä kehityksen toimintaohjelman tavoitteena on sukupuolten tasa-arvo sekä tyttöjen ja naisten oikeuksien vahvistaminen. Selonteossa todetaan, että Suomessa sukupuolten tasa-arvo toteutuu pääasiassa hyvin, mutta kehitettäväkin on.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavan usein tasa-arvosta puhuttaessa kiinnitetään huomiota pelkästään toisen sukupuolen kohtaamiin ongelmiin. Tyttöjen ja naisten aseman parantaminen on äärimmäisen tärkeää, ja tätä työtä pitää jatkaa entistäkin pontevammin, mutta yhä vahvemmin tulee puuttua myöskin poikien ja miesten kohtaamiin tasa-arvo-ongelmiin ja etsiä niihin ratkaisuja. Ja onkin hyvä, että jo hallitusohjelmaan kirjattiin se, että poikiin ja miehiin kohdistuviin tasa-arvo-ongelmiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota erityisesti nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tilannehan on se, että esimerkiksi asunnottomuus, syrjäytyminen, itsemurhat ja vankilaan päätyminen koskettavat aivan erityisesti poikia ja miehiä.

Hallituksen tuoreessa tasa-arvo-ohjelmassa todetaan, että pojat ovat yliedustettuina myös niiden oppilaiden joukossa, joiden oppimistulokset ovat keskimääräistä heikompia. On syytä yhä enemmän selvittää myös sitä, mikä meillä koulujärjestelmässä ja erityisesti peruskoulussa ja toisella asteella on sellaista, joka pudottaa poikia matkasta, ja miten me voisimme paremmin pitää myöskin pojat oppimisen tiellä ja tällä tavalla varmistaa heille parempaa tulevaisuutta. Tässä tuoreessa tasa-arvo-ohjelmassa, jonka tuossa mainitsin, on menty oikeaan suuntaan, ja siellä aiempaa vahvemmin ovat mukana myöskin miesten ja poikien tasa-arvoaasteet.

Kun otamme tasa-arvotyössä huomioon molempien sukupuolten kohtaamat ongelmat ja pyrimme niitä ratkomaan, voimme luoda aidosti tasa-arvoista ja tasaveroista Suomea [Puhemies koputtaa] ja sellaista yhteiskuntaa, jossa kaikilla on mahdollisimman hyvä olla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Furuholm. — Kuten muistamme, niin nyt on aika rajoitettu, eli tämä jakso loppuu 16.52, mutta jatkamme sitten myöhemmin. — Olkaa hyvä, Furuholm.

16.38 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Yritän pistää vauhtia. — Käsittelemme selontekoa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:stä, joka ohjaa niin Suomea kuin muitakin YK:n jäsenmaita kohti kestävämpää tulevaisuutta. Sen keskeinen tavoite on köyhyyden poistaminen sekä kehityssuunta, jossa ympäristö, talous ja ihminen kulkevat tasavertaisesti käsi kädessä. Agenda 2030 sisältää yhteensä 17 tavoitetta, joihin maailman valtioiden on sitouduttava päästäkseen näihin päämääriin vuoteen 2030 mennessä. Selonteossa on monta kohtaa, joihin voisin tarttua ja joita voisin heijastella hallituksen nykytoimiin, mutta pysyn lähinnä sisäpolitiikassa.

Arvoisa puhemies! Meidän oma agenda 2030 on ollut monelta osin voimassa jo vuosikymmeniä, kun Suomesta aikoinaan alettiin rakentamaan sitä hyvinvointivaltiota, jonka hyvistä puolista tämänkin salin edustajat ovat päässeet elämänsä aikana nauttimaan. Meille monet selonteossa käsiteltävät tavoitteet ovatkin olleet itsestäänselviä poliittisessa päätöksenteossa mutta myös laajemmin yhteiskunnassa. Tämä on perustunut ajatukselle solidaarisuudesta. Solidaarisuutta on tupannut löytymään rikkaiden ja köyhien, tämän salin vasemmiston ja oikeiston sekä työntekijöiden ja työnantajien välillä. Suomessa on ymmärretty yhteiskunnan yleinen etu, vaikka jokaisella on omat intressit aina ollutkin. Aina on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

kyetty keskustelemaan ja neuvottelemaan. Tämä on ollut monella tapaa oleellista esimerkiksi köyhyyden ja eriarvoisuuden torppaamisessa, jotka ovat keskeisiä seikkoja tässäkin selonteossa.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti aika monet hallituskauden toimet laittavat kuitenkin kaiken edellä mainitun täysin uuteen valoon. Sen kykenee lukemaan myös tämän selonteon sivuilta, vaikka siinä pääosin kerrotaankin edellisen hallituksen onnistumisista. Nykymenon tavoitteet taas hätkähdyttävät: Hallitus esimerkiksi sanoo pyrkivänsä kyllä köyhyyden poistamiseen mutta toimii täysin päinvastoin. Hallitus on esityksessään nimenyt keskeiseksi köyhyyttä vähentäväksi toimiksi juuri ne ratkaisut, jotka heidän omienkin arvioidensa mukaan lisäävät köyhyyttä ja ovat jo todistetusti kasvattaneet jopa asunnottomuutta ensimmäistä kertaa yli kymmeneen vuoteen. Annan esimerkin: toimeentulotuen asumismenojen enimmäismäärien tarkastelun kiristäminen on johtanut siihen, että pienituloisia suomalaisia kehoitetaan etsimään edullisempia asuntoja, joita ei markkinoilla ole. Tämä ei ole mielestäni millään tapaa kestävä kehitystä vaan silkkää kyykyttämistä. Kuten valitettavasti tiedämme, niin hinkua toimeentulon lisäleikkaamiselle ministeriaitiassa on. Kysynkin: kuinka voi olla, että köyhyyttä vähentävät toimet ovat leikkauksia sosiaaliturvaan, leikkauksia, jotka käyvät erityisesti kaikkein pienituloisimpien kukkarolle? Hallituksen jättimäiset sosiaaliturvaleikkaukset on markkinoitu työhön kannustamisena. Jokainen vaikutusarvio kuitenkin kertoo, että leikkaukset kasvattavat köyhyyttä merkittävästi, eikä tilanne parane edes siinä tapauksessa, että noiden leikkausten työllisyysvaikutukset toteutuisivat täysimääräisinä, sillä työllisyyden hienoinen nousu ei kykene korvaamaan niiden aiheuttamaa lisätarvetta turvata jokaisen arkea ja toimeentuloa. Ei näin vähennetä köyhyyttä, vaikka selonteossa mitä lukisikin.

Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 -toimintaohjelma huomioi myös työmarkkinoiden kestävyuden. Ikävä kyllä myös maamme hallitus on huomioinut sen mutta käänteisesti. Toisin sanoen kun työttömyyteen tai osa-aikatyöhön liittyviä turvaverkkoja on heikennetty, on työmarkkinoihin kohdistunut samaan aikaan historiallisen isoja heikennyksiä työntekijän näkökulmasta. Esimerkiksi lakko-oikeutta on rajattu ja vientimalli puskettu läpi. Nämä kaikki romuttavat työmarkkinoiden kestävyyttä mutta myös niiden tasa-arvoa. Työmarkkinamaana Suomi luisuu kohti uusia verrokkeja, ja se ei meitä kyllä millään tapaa mairittele. Työvoiman halpuuttaminen ei ratkaise ongelmiamme mutta lisää kyllä tehokkaasti epävarmuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka meillä Suomessa on monta asiaa paremmin kuin monessa muussa maassa — ja tämä käy ilmi myös tästä selonteosta — niin tästä huolimatta toivon, että tämä selonteko viitoittaisi hallitusta palaamaan perusasioiden ääreen ja ymmärtämään, ettei huonossa asemassa, heikommassa asemassa olevien kyykyttäminen ole koskaan tie kestävään menestykseen tai hyvinvointiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä poissa. Edustaja Kivelä poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.43 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että Suomi on kohtuullisen hyvin, voi sanoa, että maailmanmitassa hyvin, päässyt näihin tavoitteisiin, ja siinä mielessä olemme hyvällä polulla. Mitä tässä selonteossa ja muussa näkyy, niin kun se tulee vuoteen 22, me olemme nähneet jo muutamia käänteitä, muun muassa työllisyysas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

teen osalta aika ison kääntein, jossa siitä huippuvuodesta 2022 on tultu selvästi alemmas, ja näitä esimerkkejä täällä muissakin kohdissa on.

Ajattelin, rouva puhemies, käydä nyt tätä osaamista tässä ehkä enempi läpi, miksi se on kovin tärkeää Suomessa.

Meillä on ollut matala talouskasvu ja heikko tuottavuuskehitys vuoden 2008 jälkeen. Osaamisen taso ja laajuus sekä tki-panostusten vaatimaton taso ovat jääneet syiden etsinnässä vähemmälle huomiolle. Palkatessaan uutta työvoimaa yritykset ja yhteisöt toteavat, että suurimpana palkkauksen esteenä ovat osaamiseen liittyvät puutteet. No, onko osaamista sitten tarjolla? Korkeakoulutettujen suhteellinen määrä junnaa edelleen paikallaan, ammatillinen koulutus tuottaa työelämän odotuksiin nähden liian kapeaa osaamista, ja työuran aikana osaamista päivitetään liian vähän. Työttömiäkin on yli 320 000, ja heidän osaamispotentiaalinsa pitäisi saada käyttöön.

Askeleita oikeaan suuntaan on otettu: oppivelvollisuutta on laajennettu edellisellä hallituskaudella, ja tällä hallituskaudella perusopetuksen oppitunteja lukutaidon ja matematiikan osalta on lisätty. Näillä halutaan parantaa perusosaamisen tasoa ja huolehtia, että kukaan ei putoa peruskoulun jälkeen tyhjän päälle.

Koko osaamisen ketju, varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta, toisesta asteesta, korkea-asteesta sekä työelämästä hankittu osaaminen, on olennainen, kun mietitään tarjolla olevaa osaamisen tasoa. Kaikkien osaaminen on ydinkysymys, jos aiomme pärjätä tulevaisuudessa ja ratkoa näitä ongelmia, joita tässäkin edellisissä puheenvuoroissa on tuotu esiin. Mitä parempi osaamisperusta lapsena ja nuorena saadaan rakennettua, helpottaa se myös työuran aikana jatko- ja muuntokoulutuksiin osallistumista. Kerran opittu ammatti ei useinkaan riitä koko työuran ajaksi.

Sitten kun katsotaan tämän raportin osalta NEET-nuoria, jotka ovat 15–24-vuotiaita, joilla ei ole työtä eikä koulutusta, niin tämän raportin mukaan yli seitsemän prosenttia nuorista, yli 45 000 nuorta, on tällaisessa tilanteessa. Senkin vuoksi on tärkeää, että kaikille nuorille löydetään polku toisen asteen jälkeen. Meidän pitää miettiä, miten korkea-asteella saadaan lisää tasoa nostettua tästä nykyisestä. Se liittyy varmasti opiskelupaikkojen määrään ja pohjakoulutuksen tasoon, jotka sitten osaltaan ratkaisevat, nouseeko korkeakoulutettujen osuus tulevaisuudessa. Nämä ovat ratkaistavia asioita, ja on tärkeitä huomioida nämä.

Arvoisa rouva puhemies! TE-palvelut siirtyivät vuoden alusta kuntien vastuulle. Intressi siellä saada ihmiset työllistymään nopeasti on suuri ensinnäkin henkilöiden itsensä kannalta, mutta toiseksi kuntien menot kasvavat työttömyyden pitkittyessä, koska kunnat maksavat työttömyysturvasta työttömyyden pituudesta riippuen aina kymmenestä 50 prosenttiin. 320 000 työttömän työllistämiseen tähtäävät työllistämistoimet korostuvat. Niissä lisä- ja muuntokoulutus nousee entistä tärkeämmäksi, ja sitä pitää saada entistä useammalle sekä aikaisempaa tehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi, jotta työllistymismahdollisuudet paranevat. Sillä, että me saamme ihmiset työelämään ja että heidän osaamistasoansa aina päivitetään, me rakennamme sellaista hyvinvointiyhteiskuntaa, jolla on kestävyyttä. Se voi ottaa vastaan uutta teknologiaa, tekoälyä ja kaikkia muita asioita. Sen vuoksi koulutus on niin tärkeässä roolissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa. — Edustaja Garedeu. — Aikataulu näyttää siltä, että 16.52 pitäisi lopettaa, mutta päädyn sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

hen, että edustaja Löfström saa sitten vielä puheenvuoron, mutta sen jälkeen, jos tulee lisää, ne jäävät sinne loppuiltaan. — Olkaa hyvä, edustaja Garedeu.

16.48 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -selonteon yhteydessä on hyvä suunnata katseet tulevaisuuteen ja nuoreen sukupolveen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen on äärimmäisen tärkeää koko yhteiskunnan kannalta. Yksi huolestuttavimmista kehityssuunnista liittyy siihen, miten paljon lapset ja nuoret viettävät aikaa somen ja pelien parissa ja miten paljon se on jo vaikuttanut heihin.

Olen jättänyt eduskunnalle aiheesta toimenpideohjeen, sosiaalisen median ikärajan nostamisesta 15 vuoteen sekä älypuhelimien ja muiden digilaitteiden käytön rajoittamisesta sijaishuollossa. Rajoitusten perustaksi tulisi luoda viralliset kansalliset älypuhelinien käyttösuositukset.

Tutkimustieto, maalaisjärki ja kokemukset kertovat, että liiallinen ruutu-aika on haitallista. Jatkuva informaatiotulva vahingoittaa aivoja ja keskittymiskykyä. TikTokin runsaan käytön on todettu aiheuttavan muutoksia nuorten aivorakenteessa. Lapsilla korkean näyttöajan on todettu olevan yhteydessä muun muassa suppeampaan sanavarastoon, heikompiin verbaalisiin kykyihin sekä heikommin järjestäytyneisiin aivoratoihin alueilla, jotka liittyvät kieleen, kirjallisiin taitoihin ja toiminnanohjaukseen. Se voi heikentää myös ystävyyssuhteiden muodostumista. Tuntikausien istuminen lisää liikkumattomuutta. Kännykän selaaminen iltaisin voi vaikeuttaa nukahtamista ja sekoittaa vuorokausirytmien. Nukkumisvaikeudet puolestaan voivat laukaista ahdistus- ja masennusoireita sekä heikentää immuunipuolustusta. Tämän lisäksi sosiaalinen media on täynnä ahdistavaa ja haitallista sisältöä. Kiusaaminen, huijaukset, huumekauppa ja seksuaalinen hyväksikäyttö kukoistavat siellä. Lapset altistuvat julman väkivallan ja sairaan pornografian näkemiselle, mistä voi seurata pitkäaikaisia traumoja ja ajattelun vääristymiä. Erityisesti sosiaalinen media on yleisimpiä rikollisten ja lasten kohtauspaikkoja. Valtaosa seksuaalisen hyväksikäytön ensikontakteista tapahtuu somealustoilla, esimerkiksi Snapchatissa. Nuori ei ole ainoastaan riskissä joutua rikoksen uhriksi, vaan hän saattaa päätyä tai tulla värvätyksi joihinkin rikoksiin, esimerkiksi ostamaan tai myymään huumeita tai toteuttamaan väkivaltarikoksia. Ääriryhmät levittävät aatteitaan ja rekrytoivat somessa uusia jäseniä. Algoritmit ohjailevat käyttäytymistä ja vaikuttavat mielipiteisiin. Vanhempien ote lastensa kasvattamisesta on livennyt somejäteille.

Arvoisa puhemies! Tämä huolestuttava kehitys on jo pitkällä, joten siihen puuttumisella on kiire. Koulujen kännykkäkieltoasia on onneksi saatu vihdoinkin vireille. Toivon, että se ulottuu lapsen koko koulupäivään, myös välitunneille. Uskon, että hallituksella on tahtotilaa muiltakin osin kiinnittää huomiota älylaitteiden tuomiin haittoihin ja suojella myös niiltä nuorta sukupolvea, jonka varaan tulevaisuutemme rakennetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä yksi puheenvuoro tässä ehditään käydä. Edustaja Löfström.

16.53 Mats Löfström r: Tack, ärade fru talman! Statsrådets redogörelse om genomförande av FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling, Agenda 2030, är välkommen. Tack till statsministern för presentationen.

Den globala uppvärmningen hör till mänsklighetens största utmaningar. Den pågår i bakgrunden av krig och stora globala säkerhetspolitiska utmaningar, och vi måste ha för-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

mågan att arbeta med alla dessa frågor samtidigt. Förra året var återigen det varmaste året som någonsin uppmätts. Hållbar utveckling är därför avgörande för att säkerställa goda levnadsvillkor, eller levnadsvillkor överhuvudtaget, för både nuvarande och kommande generationer. Det är en ödesfråga.

Klimatförändringen syns på land med mera extremväder. I januari drabbades Kalifornien av fruktansvärda skogsbränder, som jag själv fick se resultatet av vid ett besök i Kalifornien några veckor efter att det inträffade. För bara sex år sedan drabbades också Åland av den största naturkatastrofen någonsin, av stormen Alfrida som uppmätte orkannivåer och skapade enorm förödelse. Det finns tyvärr inga tecken som tyder på att de här händelserna skulle bli mera ovanliga i framtiden, och därför är arbetet mot klimatförändringen så viktigt. Det syns också i större regnmängder, och klimatförändringen syns också till havs, inte bara i världshaven där det drabbar fiskebestånd, utan också i Östersjön där de varmare temperaturerna riskerar att minska de positiva effekterna vi har sett genom att minska utsläppen av ämnen som späder på övergödningen.

Ärade talman! Åland har länge prioriterat hållbarhetsarbete, och det är viktigt inte bara som politisk prioritering utan för många företag och privatpersoner. Åland har en egen plats i kommissionen för hållbar utveckling som statsministern leder.

Det är viktigt att minnas att alla kan göra någonting för den hållbara utvecklingen och att de insatserna inte bara är viktiga för klimatet utan också kan stödja Finlands ekonomi och försörjningsberedskap. Exempelvis att byta ut sin oljepanna mot en luftvärmepump eller mot bergvärme är inte bara en god miljögörning, utan också en viktig insats för att hjälpa Finlands handelsbalans, eftersom all olja som vi använder är importerad.

På samma sätt är det viktigt att också den gröna omställningen fortsätter inom sjöfarten. Sjöfarten har hittills lyckats med att minska sina utsläpp kraftigt, och det är viktigt för att göra transporterna till Åland och från Åland mer hållbara. I framtiden måste vi fortsätta fokusera på konkreta åtgärder som stärker den hållbara utvecklingen och som är viktiga för Finland och Åland, inte bara gällande klimatet utan också de övriga hållbarhetsmålen.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten sanoin aiemmin myös debatissa, on tärkeää muistaa, että kaikki voivat tehdä jotain kestäväen kehityksen puolesta, ja on myös tärkeää muistaa, että nämä panostukset voivat samalla olla tärkeitä myös Suomen taloudelle ja huoltovarmuudelle. Öljykattilan vaihtaminen esimerkiksi ilmalämpöpumppuun tai kalliolämpöpumppuun ei ole pelkästään ympäristöteko vaan myös hyödyllinen panostus Suomen kauppataseeseen, sillä öljynsaanti perustuu pelkästään maahantuontiin. Samasta syystä on tärkeää, että vihreä siirtymä merenkulussa jatkuu, sillä merenkulussa on jo onnistuttu vähentämään olennaisesti laivaliikenteen päästöjä Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri käyttää loppuun jotain? [Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri odottaa omaa vuoroaan, jotta pääsee esittelemään lakiesityksen.] — Jaaha, selvä. Ajattelin, josko haluaa tähän käyttää, mutta ei sitten.

Tehdään niin, että keskustelu ja asian käsittely nyt keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.57.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.49.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelua. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

18.49 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Kaikkien Agenda 2030 -ohjelman tavoitteiden toteuttaminen vaatisi noin 4 000 miljardia euroa vuosittain. Herääkin mielenkiintoinen kysymys: paljonkohan tästä olisi se Suomen maksuosuus, ja kuinka suurella summalla olemme jo tähän mennessä tähän leikkiin osallistuneet?

Näinä aikoina on syytä huomioida, että Amerikassa presidentti on vaihtunut ja sen myötä myös politiikan suunta ja suhtautuminen vihreään siirtymään on muuttunut. Tämä saattaa vaikuttaa myös Agenda 2030 -tavoitteiden rahoitukseen. Suomen olisi hyvä varautua tähän. On hyvinkin mahdollista, että YK:n taholta esitetään taas lisää uusia vaatimuksia muille maille. Mihinkään uusiin rahoituksiin ei tietenkään Suomen pidä suostua.

No kuka tämän lystin sitten maksaa? Agenda 2030:n rahoitus kerätään useista eri lähteistä, sekä kansallisista että kansainvälisistä varoista. Keskeiset rahoituslähteet ovat jäsenvaltioiden budjetit eli jäsenvaltioiden kansalaisiltaan keräämät verot ja maksut, EU:n rahoitus, joka sekin on käytännössä EU-jäsenmaiden rahoja, YK:n ja sen alaisten järjestöjen rahat, yritysten ja sijoittajien rahat sekä erilaiset kansainväliset ilmastorahastot. Jokainen maa siis rahoittaa Agenda 2030 -toimenpiteitä omista valtion ja kuntien budjeteistaan. Esimerkiksi Suomi käyttää verovaroja ilmastotoimiin, kestäväan kehitykseen ja Agenda 2030 -tavoitteiden edistämiseen eri sektoreilla, kuten energiassa, liikenteessä ja maataloudessa.

Euroopan unioni tukee jäsenvaltioitaan vihreän siirtymän ja kestäväan kehityksen rahoituksella, kuten tällä pätkähullulla EU:n elpymisvälineellä ja Green Deal -ohjelmalla. YK:n alaiset järjestöt, kuten UNDP eli Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelma, Maailmanpankki ja IMF eli Kansainvälinen valuuttarahasto, tukevat kehitysmaita Agenda 2030 -toimenpiteissä myöntämällä avustuksia ja lainoja, koska kehitysmaat tarvitsevat ulkoista rahoitusta toteuttaakseen kestäväan kehityksen tavoitteita. Monet suuryritykset ja rahoituslaitokset ovat sitoutuneet vihreään siirtymään ja kestäviin investointeihin. Esimerkiksi ESG-sijoittaminen eli vastuullinen sijoittaminen ohjaa pääomia ympäristöystävällisiin hankkeisiin. Maailmanlaajuiset rahastot, kuten Vihreä ilmastorahasto ja Climate Investment Funds, tukevat ilmastotoimia erityisesti kehittyvissä maissa. Suomi on myös sitoutunut maksamaan kehitysapua ilmastohankkeisiin. Monissa maissa, myös Suomessa, Agenda 2030:n mukaisia ilmastotoimia rahoitetaan hiiliveroilla, päästökaupoilla ja muilla ympäristöveroilla. Polttoainevero, sähkövero ja muut energiankulutukseen liittyvät maksut ovat osa tätä järjestelmää.

Arvoisa puhemies! Loppupeleissä siis Agenda 2030:n rahoitus tulee lähinnä länsimaisten kansalaisten ja yritysten maksamista veroista, kansainvälisistä tukipaketeista ja velkarahasta. Tämä herättää kysymyksen: Kuinka kestävä tämä rahoitusmalli todella on, ja onko sen hyötyjen ja kustannusten suhde perusteltu? Olisiko jo vihdoin aika lopettaa tämän ideologian rahoitus ja sijoittaa rahat suomalaisten lasten ja nuorten turvallisuuteen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

18.54 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret ensin on hyvä perussääntö, kun puhutaan tulevaisuuden rakentamisesta. Lapsissa ja nuorissa on nykyhetki ja tulevaisuus, ja he ovat niitä, jotka tulevat tätä isänmaatamme tulevaisuudessa rakentamaan. Tällä hetkellä liian moni lapsi ja nuori voi huonosti. On oikein, että hallitus on kiinnittänyt tähän huomiota ja ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön on kohdennettu toimenpiteitä. Terapiatakuu lapsille ja nuorille on erittäin hyvä asia, ja se auttaa alle 23-vuotiaita maksuttomaan psykososiaaliseen tukeen. Lapsiperheköyhyys jättää usein syvät jäljet, ja on oikein, että lapsiperheiden toimeentuloa hallituksen toimin on nyt päätetty parantaa esimerkiksi sillä tavalla, että alle kolmevuotiaiden lapsilisää korotettiin ja myöskin yksinhuoltajakorotusta nostettiin.

Arvoisa puhemies! Perheen ja kodin ohella koululla on iso merkitys lasten ja nuorten elämään. On erittäin tärkeää ymmärtää, miten haitallinen yhdistelmä on heikko talous, josta kärsimme, kun siihen yhdistyvät koulutuspolitiikassa vuosien aikana tehdyt virheet. Asiahan on niin, että erilaisten ylikansallisten ja, voisi sanoa, yli-ideologisten ohjelmien sijaan tarvitaan kouluissa keskittymistä perusasioihin, ja tässä tärkeänä kädenojennuksena hallitus on tehnyt 200 miljoonan euron erilaiset lisäsijoitukset peruskouluun tällä kaudella. Mehän voimme maailmalta ottaa oppia siinä ja olemme nähneet myös sen, miten esimerkiksi Amerikassa erilaiset kulttuurisodat epätieteellisine väitteineen on tuotu kouluun, ja sitä on tänne Suomeenkin ututettu. Lasten ja nuorten etuhan ilman muuta on se, että he saavat kiinnittyä todellisuuteen ja että heille ei kerrota sellaisia erilaisia tieteen vastaisia näkemyksiä ja väitteitä, jotka joissakin piireissä ovat tällä hetkellä muotivillityksenä. Mutta toivotaan, että nämä ideologiat tästä hiipuvat ja menevät ohi. Lapset ja nuoret tarvitsevat terveitä kasvatusta ja rajoja ja rakkautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

18.57 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomen koulutusjärjestelmä on kansainvälisesti arvostettu, mutta opiskelupaikkoja ja tutkintoa pienempiä koulutuskokonaisuuksia halutaan lisätä vastaamaan nimenomaan työelämän tarpeisiin. Tavoitteena on kasvattaa t&k-investointeja ja vahvistaa nimenomaan yksityisen sektorin yhteistyötä tutkimuslaitosten kanssa.

Perussuomalaiset haluavat kuitenkin muistuttaa, että koulutuspolitiikka kuuluu yksinomaan kansalliseen päätösvaltaan. Vastustamme EU:n väliintuloa suomalaisen koulutuspolitiikkaan. Sama koskee muutakin ylikansallista ohjeistusta mutta erityisesti tätä koulutusta, joka on ollut meidän omissa käsissämme tähän saakka.

Tässä edustaja Aittakumpu käyttikin hyvän puheenvuoron näistä erilaisista koulutuspolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä, joissa tuolta rapakon takaa niin sanotusti laineet lyövät tännekin erilaisten kulttuurisotien muodossa. Nämä erilaiset peruskouluun kohdistuvat, myöskin ulkopuoliset vaikuttimet ovat sellaisia, joihin meidän täytyy tiukasti täällä eduskunnassa lainsäädännössä ja myöskin Opetushallituksen perusopetuksen perusteiden osalta vaikuttaa siten, että meidän peruskouluissa keskitytään tiedepohjaiseen opetukseen, ei ideologiseen, ja siten, että erilaiset järjestöt, kuten vaikkapa Seta, eivät kuulu sinne kouluihin. Ei pelkästään tämä vaan ihan kaikki ideologiset järjestöt ovat sellaisia, joiden ei tulisi vierailta koulussa kertomassa ikään kuin omaa mielipidettä.

Sen lisäksi meidän tulisi tarkastella erilaisia oppimateriaaleja, mitä kirjoja peruskoulussa käytetään. 90-luvun alkuun saakka Suomessa tarkistettiin kaikki peruskouluissa käytet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

tävät oppikirjat ja -materiaalit. Siitä on luovuttu, ja on luotettu siihen, että kirjakustantamot huolehtivat siitä, että ne ovat perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia. Mutta meillä on nähtävissä se, että on ikään kuin lipsuttu siitä tiedepohjaisesta, faktapohjaisesta opetuksesta ja on saatu peruskouluihinkin oppikirjoihin vääränlaista tietoa. No, esimerkkinä vaikka biologian oppikirjassa voi lukea, että mieskin voi synnyttää. Meidän pitää palata niihin perusasioihin ja unohtaa tämä niin sanottu woke-hörhöily kouluissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

19.00 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme keskustelleet YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:stä ja sen toimeenpanosta täällä tänään. Selonteko on monissa määrin tärkeä ja ehkä etenkin jo tehtävien toimien seurannassa taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden näkökulmasta. Suomi on pysynyt hyvin tavoitteissaan, ja tämä työ on tuottanut tulosta. Ollaan siis aikataulussa.

Vi har alltså uppnått ungefär 86 procent av de 17 uppställda målen för hållbar utveckling och Finland har redan länge varit en föregångare inom hållbar utveckling. Vi har alltså dragit vårt strå till stacken och vårt kunnande till exempel gällande den gröna omställningen har varit och är mycket viktigt.

Osaamista meillä Suomessa on, ja sitä voidaan viedä myös maailmalle, esimerkiksi koskien vihreää siirtymää tai puhdasta siirtymää, digitalisaatiota ja koulutusta. Monet maailmassa elävät köyhyydessä, kun taas me ja muut länsimaat yritämme pysyä mukana digitalisaation ja tekoälyn kehityksessä. Polarisaatio kasvaa siis jossakin määrin, ja ainoa tapa pysäyttää tämä kehitys on se, että me yhdessä globaalisti autamme toisiamme tavoittaaksemme tämän tavoitteen koskien Agenda 2030:tä.

Ärade talman! Utbildningsfrågor kom upp här för en liten stund sedan. I Finland till exempel har vi under den här regeringen satsat en hel del på baskunskaperna läsa, skriva, räkna och fått in stödet för lärande och också kring modersmål och matematik. Men om man ser globalt sett är det nog en utmaning speciellt med kvinnornas kunskap och att de också lär sig att läsa. Jag besökte till exempel Moçambique här för något år sedan, och där kunde 40 procent läsa, och det säger sig självt att det är svårt att kunna utveckla om inte kunskapsnivån är på hög nivå.

Ärade talman! En stor del av oroligheterna och kapprustningen som sker just nu i världen har en koppling till energi. Där har vi goda möjligheter att vara med och lösa den här problematiken på en fredlig väg, men det blir förstås en del av en annan typ av politik och säkerhetspolitik. Energin har en viktig roll i det. Där har vi förstås också en viktig roll, men till exempel då det gäller att minska utsläppen kan vi hjälpa till.

I en värld där torka och översvämningar blir allt vanligare är tillgången på rent vatten central. Det är självklart för oss, men långt ifrån i alla länder, att ha rent vatten. Regeringsprogrammet har åtagit sig att främja en bättre biologisk status. I inlandsvatten och havsområden är nyckeln till att uppnå dessa mål att minska övergödningen. Det långsiktiga naturskyddsarbetet i Östersjön har varit värdefullt och har sannolikt bromsat förlusten av biologisk mångfald. Åtgärderna för att stödja den biologiska mångfalden i vattenområden har dock hittills varit otillräckliga.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Meillä on globaalisti katsottuna puhdas vesi ja osaamista sen puhdistamisen suhteen, niin että sitä voitaisiin yhä enemmän viedä maailmalle. Meillä on kuitenkin tekemistä vesistöjen suhteen. Hallitus edistää vesistöjen parempaa ekologista tilaa sekä sisävesistöissä että merialueilla vähentämällä vesistöjen saastumista ja niihin kohdistuvaa ravinnekuormitusta monipuolisin toimin. Hyviä tuloksia on tuottanut vesiensuojelun tehostamisohjelma, sitä jatketaan. Harvaan asuttujen alueiden jätevesien keskitettyä ja tehokasta käsittelyä erityisesti Saaristomerellä ja rannikkoalueilla selvitetään, ja kuntien hulevesien käsittelyssä edellytetään toimintavarmuuden ja käsittelyn laadun varmistamista. Hallitus myös kieltää lumen kaadon vesistöihin, joka on ollut ongelma etenkin täällä pääkaupunkiseudulla.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa vielä koulutuksesta. Tässä on pidetty siitä hyviä puheenvuoroja koskien osaamistasoa, ja näen, että se on ensisijaisen tärkeää, että me jatketaan tätä työtä myös tulevaisuudessa ja myös nuorten mielenterveyden näkökulmasta, niin että me nähdään jokainen nuori, jotta meillä on parempi tulevaisuus Suomessa. Ja tätä osaamista voidaan myös viedä maailmalle. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

19.05 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Suomi on monella tapaa maailman paras maa. Näin on myös Agenda 2030 -kriteerien valossa. YK:n kestävän kehityksen raportin mukaan Suomi on saavuttanut Agenda 2030 -ohjelman tavoitteet kaikkein parhaiten koko maailmassa. 86 prosenttia tavoitteista jo toteutuu Suomessa, mutta muilla mailla on siis paljon kirittävää. Silti meidän halutaan käyttävän loputtomasti omien veronmaksajiemme rahoja siihen, että koko muu maailma saataisiin samalle hyvinvoinnin tasolle Suomen kanssa. Aivan käsittämätöntä.

Kun Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, kuten tähän YK:n Agenda 2030 -ohjelmaan, ovatkohan päättäjät pysähtyneet miettimään, mitä tämä meille todella maksaa? Meille silmät sinisinä väitetään, että ihmisen aiheuttamat hiilidioksidipäästöt ovat suurin syy ilmaston lämpenemiseen. Onko varmasti näin? Mitkä ovat faktat? Ilmasto on aina muuttunut ja tulee aina muuttumaan. Ilmakehässä on 0,04 prosenttia hiilidioksidia. Tuosta hiilidioksidimäärästä 96 prosenttia syntyy aivan ilman mitään ihmisen toimia, luonnosta ja meristä, ja vain 4 prosenttia hiilidioksidista on ihmisen aiheuttamaa. Tästä 4 prosentista Suomen päästöt ovat vain 0,1 prosenttia. Suomen päästöt ovat siis noin promillen koko maapallon päästöistä, jotka ihmiset aiheuttavat. Niillä ei ole mitään vaikutusta mihinkään ilmaston lämpenemiseen.

Ilmastolain ylikireä ja epärealistinen tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä on asetettu meille ilman minkäänlaista kustannusarviota — maksoi mitä maksoi — vaikka me kaikki tiedämme valtion ja kuntien vaikean taloustilanteen. Nämä ilmastotoimet ovat kalliita, ja ne nostavat käyttäjien kustannuksia. Kustannukset otetaan suomalaisten veronmaksajien ja yritysten pussista. Edellinen hallitus velvoitti kunnat tekemään pätkähullut ilmastosuunnitelmat ja hassasi niihinkin veronmaksajien rahaa. Onneksi tämä hallitus perui ne. Tämä hallitus voisi tehdä oikean palveluksen suomalaisille ja velvoittaa nyt puolestaan kunnat laskemaan kaupungille, yrityksille ja myös asukkaille ilmastotoimista koituvat kustannukset, esimerkiksi kilpailutuksien yhteydessä säädetyt ylikireät päästötavoitteet maanparannustyökoneille tai joukkoliikenteen kalliiden sähköbussien hankinnat. Näistä tulee ylimääräisiä kustannuksia kansalaisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Eikä pelkästään kunnissa vaan myös valtion tasolla on aika tehdä tiliä ilmastotoimista. Suomalaisilla on oikeus tietää, paljonko heidän verorahojaan käytetään näihin täysin turhiin puuhasteluihin. Kuinka moni suomalainen hyväksyisi nämä toimenpiteet, jos tietäisi niiden todelliset kustannukset? Kustannusneutraali hiilineutraalisuus on toki hyväksyttävissä, kunhan se on asukkaille vapaaehtoista eikä se tuo lisää kärsimystä arkeen.

Me tarvitsemme nyt avointa keskustelua ja rehellisiä laskelmia. Meidän on nähtävä, mitä Agenda 2030:n toimenpiteet maksavat ja kuinka ne vaikuttavat tavallisen ihmisen elämään.

Arvoisa puhemies! On aika lopettaa sokea usko tähän utopistiseen ohjelmaan, jonka maailmanlaajuinen toteuttaminen on käytännössä aivan mahdotonta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

19.10 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Jatkan hieman tästä koulutuksen asiasta, sillä kestävä kehityksen näkökulmasta on koulutus nimenomaan se keskeisin väline tulevaisuuden, demokratian ja osaamisen ja taloudellisesti hyvinvoivan yhteiskunnan näkökulmasta.

Suomi on pärjännyt hyvin koulutuksen mittareilla. Me olemme kuitenkin viime vuosina antaneet tämän koulutusjärjestelmän luisua vähitellen siihen tilaan, että peruskoulu ei pysty enää vastaamaan haasteeseen, joka sille asetetaan. Oppimistulosten lasku on jatkunut yli 20 vuotta, mikä on kansainvälisesti poikkeuksellista. Syitä tähän kehitykseen ei ole täysin selvitetty. Ja oikeastaan se, mistä meidän tulisi nyt keskustella enemmän, on nimenomaan kotien rooli. Vanhemmuus ja yhteiskunnan yleinen tilanne toki vaikuttavat myöskin lapsiin ja nuoriin, mutta peruskoulu itsessään ei pysty enää vastaamaan näihin kaikkiin haasteisiin. Emme voi odottaa, että koulu ratkaisee kaikki yhteiskunnan ongelmat, vaan kouluissa pitää keskittyä nimenomaan oppimiseen.

Nämä meidän oppimistulokset ovat olleet kansainvälisesti korkealla tasolla, mutta koska yhteiskunta on myöskin monimuotoistunut ja eriarvoisuus on kasvanut ja nämä oppilaiden taustatekijät vaikuttavat oppimistuloksiin yhä enemmän, niin tarvitsemme myös uusia keinoja. Hallitus on pyrkinyt puuttumaan tähän kehitykseen. Nimenomaan olemme uudistaneet oppimisen tuen, tulemme rajoittamaan mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana ja otamme käyttöön osaamistakuun. Työtä on erittäin paljon edessä, mutta keskeistä tässä on, että myös me täällä eduskunnassa, kansanedustajat, käymme laajasti keskustelua näistä peruskouluun vaikuttavista asioista, ei vain siitä lainsäädännöstä, mitä me kohdistamme esimerkiksi peruskouluun, vaan laajemmin niistä arvoista ja toimenpiteistä, mitä yhteiskunnassa tarvitaan, jotta tämä meidän hieno koulutusjärjestelmä olisi myös jatkossa sitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.12 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että Suomi on objektiivisesti arvioiden maailman johtava maa, mitä tulee siihen, miten eri kansakunnat ovat saavuttaneet näitä kestävä kehityksen tavoitteita.

Kun haluamme, että muutkin maat seuraavat esimerkkiämme, ja haluamme olla sekä Suomena että varmasti laajemmin myös Euroopan unionina varteenotettava toivonpilkahdus muuten niin ankean maailmanpolitiikan tilanteen keskellä — demokratian, ihmisoi-
keuksien mutta kaikkien kestävä kehityksen kriteerien ja toisaalta vapauden ja vapaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

kaupan tuoman vaurauden osalta, hyvän elämän tavoittelun osalta — niin Euroopan unionin ja Suomen tietysti osana Euroopan unionia tulee nyt tässä ajassa aivan ensisijaisesti huolehtia ensimmäisenä tietysti puolustuksestaan, jotta pystymme ylipäättään turvaamaan kaiken sen, mikä meidän yhteiskunnassamme ja mikä meille on tärkeää, niin että sen, mikä yhteiskunnassamme on hyvää, pystymme varmistamaan.

Mutta toiseksi meidän on nyt panostettava aivan erityisesti kilpailukykyymme, koska kun toivomme, että muut kansakunnat seuraavat esimerkkiämme, niin meidän tulee olla myös taloudellisesti vauras. Vain menestyvää maata, vain menestyvää Euroopan unionia muut maat ja maanosat haluavat omalla esimerkillään seurata. Tämän vuoksi pääministeri Orpon hallitus on Suomessa tekemässä aivan oikeita toimenpiteitä ja itse asiassa myös tämä von der Leyenin toinen komissio Euroopan tasolla on tekemässä oikeita toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että maamme ja Euroopan unionin kilpailukyky paranevat tulevina vuosina. Pystymme tuottamaan myös sen kaltaista näkymää kasvavasta vauraudesta, jota myös muut maanosat haluavat osakseen, haluavat seurata esimerkkiämme, ja silloin toivottavasti muut maanosat pääsevät paremmin myös kohti näitä YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

19.15 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -ohjelman takana on viherväestöläinen ideologia, jossa poistetaan itsenäisten valtioiden rajat ja vastuut sosialisoidulla kaikilla varat ja vastuu yhteisiksi. Tämä ideologia on sosialismia ja hyvin vaarallinen. Tämä tulee viemään loppujen lopuksi kaikki maat kurjuuteen. Agenda 2030 ei ole suomalaisille eduksi. Se kurjistaa taloutta, toiseksi se heikentää kilpailukykyämme ja kolmanneksi kohdistaa suhteettoman raskaita kustannuksia tavallisiin ihmisiin. Onneksi näitä kustannuksia nykyinen hallitus on luvannut kompensoida, koska se ymmärtää tämän kokonaisuuden kohtuuttomuuden. Agenda 2030 -kustannukset on tuotava julki, ja lopulta meidän on tehtävä rohkea päätös.

Oma ehdotukseni siis on, että lopetetaan koko Agenda 2030. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tulevaisuusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.